

Kern 237 (1-26)

24

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
C O N S E N S V
PARTIVM CORPORIS HVMANI
EIVSQVE CAVSIS

QVAM
CONSENTIENTE
GRATIOSO MEDICORVM ORDINE
IN
ALMA LVDOVICIANA

PRO
GRADV DOCTORIS
LEGITIME CONSEQVENDO

DIE FEBRVARII MDCCLXXXI,
PVBLICE E CATHEDRA DEFENDET

A V C T O R
B E N I A M I N B A V M E R
SOHLINGENSIS.

GIESSAE - CATTORVM
APVD IOANNEM IACOBVM BRAVN, ACAD. TYPOGR.

DISSECTIO ANATOMICA

DE

COLLEGIUM

PARTIVM ANATOMIAE

PRIMUM

DE

ARTIBUS MEDICINAE

IN

ALMA MATER

DE

ARTIBUS

ANATOMIAE

DE

ARTIBUS

DE

ARTIBUS

DISSECTIO

ANATOMICA

DE
CONSENSV PARTIVM CORPORIS HVMANI
EIVSQVE CAVSIS.

§. I.

Admirandam nostri corporis fabricam satis superque edocet mirificus, qui inter eius partes viget, ac magnus *Consensus*: quippe quem per tot seculorum obseruationes certissimum quotidiana adhuc dum confirmat experientia. Maximi igitur est eius cognitio, momenti, vtilissimaque. Sine hac pathologus plurima, quae in morbis obueniunt, phoenomena, non solum non intelliget; sed neque horum originem recte deriuabit: sine hac clinicus vbi- que in praxi sua vacillabit, claudicabit. Hac de causa omnes ab omni aeuo medicos ad hunc, omni ingenii acumine, maximaque cum diligentia, attendisse, non mirum erit. HIPPOCRATES disertis verbis lib. de aliment. IV. 24, *In humano corpore confluxum esse vnum conspirationem vnam, & omnia consentientia, stabiliiuit.* Praeterea hunc vbiuis fere, maxime in ipsis aphorismis, lib. de loc. in hom. de crisis in prognosticis, prorrheticis, coacis, epidemicis, testatur. Recentiorum tamen fuere aliqui, qui, neglectis his ve-

A

vete-

veterum obseruatis, ob detectam sanguinis circulationem, hunc plane negarunt; quia haec aequabiliter per singulas, singulis momentis, partes contingens, omnia consensus iura excludat. Sed licet rationem eius, legesque non omnimode perspiciamus, nihilominus, si in praxi motus & progressiones malorum attente obseruamus, illum aperte videmus, intelligimusque eius ratione quomodo partes in naturae functionibus obeundis inuicem commercium alant & morbos per ipsum hunc consensus, inter se communicent. Inprimis enim hanc partium societatem in statu praeternaturali & morbofo accuratius attendere & clarius dignoscere possumus, quam in statu naturali & sano, vbi omnia aequabiliter procedunt, conspirant omnes, sed aequabili tenore. Est iusta inter omnes proportio.

§. II.

Per consensus intelligimus virium & actionum collimationem in vnum finem. Vnde mutuuum confortium, commercium, sympathia. Ergo est vel *naturalis* in homine sano, vbi omnia iusto fiunt, aguntur & afficiuntur in aequilibrio: vel *praeternaturalis* seu morbofo in homine aegrotante. Sane in morbis clarius dignoscitur noster consensus. In iisdem, si pars vna ab alia vel ob aliam patitur, dicitur *sympathia*.

§. III.

Sympathia autem est: I. Si sensatio fit, ac si praeter affectam partem alius locus simul afficeretur: haec sensatio nunc similis est ei, quae in ipsa affecta parte fit,

fit, nunc plane diuersa, ita, vt molestus sensus fiat in consentiente parte, licet pars non vehementer stimulat afficiatur, & contra in affecta parte leuis saepe stimuli sensus; in consentiente vehementissimus sit. 2. Sympathia motibus se ostendit, qui in parte consentiente nerueam & muscularem vim possidente, plerumque suscitantur, ac si ipse stimulus immediate applicaretur. Eiusmodi motus quandoque sine omni mentis conscientia fiunt, ita, vt doloris nec in affecta parte ipsa, nec in consentiente perceptionem habeat. Alio tempore, cum dolor vehemens adest, motus non adeo vehementes producuntur. 3. Ad sympathiam referendum erit, si a stimulo in remota aliqua parte motus quidem noui non suscitantur, qui vero iam adsunt, inuertuntur & abnormes fiunt. 4. Sympathia est, vbi affectio partis symptomatica ab alia simul fiat materia, seu materiali adfluxu & aduentu. Huncce consensum medici inde nominauerunt *positiuum*, perque eum morbus per consensum talis reddi etiam potest proprius in parte, seu ex hospite fieri incola. Exemplo esse potest epilepsia ex abdomine consensualis, vtpote, qua saepius repetita, tandem & cerebrum pati, & propriam labem retinere potest, vnde dein epilepsia ingruit habitualis ex cerebri vitio

§. IV.

Ratione partium corporis humani consensus noster obseruatur duplex: alius est vniuersalis, alius magis proprius & particularis. *Vniuersalem* seu *generalem*

ralem consensum vocamus, qui in iusto fanitatis aequilibrio inter generales corporis vires, partes, functiones & systema viget, & in morbis indefinite magis & a toto corpore ad plures simul fertur partes: *Specialem* seu *particularem*, qui inter has illasue partes obtinet, & definite a parte hac illaue ad hanc illamue fertur. Ex quo nemo non videt, saepe partem affectam saltem manifestare communem labem, seu affecta sit seu symptomatice ipsa patiat. Tale quid occurrit in febribus continentibus continisque, &c. vbi v. gr. caput dolet, ventriculus vomit, vel anorexia laborat, ob consensum generalem & communem ab ambitu morbi & causae morbificae copia, huc illuc euibrata.

§. V.

Vniuersalem istum inuenimus consensum inter *animam & corpus*: huius quidem causa haecenus mire torfit ingenia acutissima, nec dum nota est; attamen ipsum per quam arctissimum, omnes omnino fatentur: quamdiu hic adest; tamdiu homo dicitur viuere: simul ac vero perit, & anima abit, corpus mortuum dicitur. In homine vero viuente animam in suum corpus & corpus in animam vicissim agere, pluribus tradunt metaphysici, & cum his physiologi. Prius, sc. animae in corpus influxum innumerabiles testantur casus, a quam pluribus etiam autoribus annotati, quorum praecipui sunt motus musculares animae imperio subiecti: porro ea, quae animi affectus, eosque inprimis impetuosos quam

quam subitissime insequuntur, v. gr. aut partium vehementis constrictio, aut earundem resolutio, flacciditas, laxitas: aut auctus aut imminutus humorum motus: dein quae in respirationis negotium, cordis motum, arteriarum pulsam, eius notantur vires: ne quid de iis dicam, quae in morbis obveniunt, qualia sunt v. gr. nausea, quin & vomitus saepe horrendi, difficulter compescendi, ab aliqua tantum idea ingrata oriundi. Animi hinc affectuum in corpus potentiam saepe noxiam, saepe salutiferam inuenimus: terrorem, narium haemorrhagias sanasse; gaudium & iram, menses promouisse, pauorem & terrorem laxa quaedam strinxisse: pudorem intempestiuum, partum reddidisse difficilem, & post partum lochia suppressisse, optimi testati sunt obseruatores. Exitiosos eorum effectus postea recensabo. Sensuum enim, motuum, circulationis, respirationis, secretionum, excretionum, digestionis, nutritionis, generationis, innumera inde vitia prouenire, promiscuum est. Igitur medicus, ad amissam haec cognita habens, aegrum videt nimis torpidum, hunc excitat producto animi vehementi affectu, v. gr. ira: eundem desperantem erigit spe: nimis denique irritatum deiicit metu, & quantum non inde in morbis quandoque auxilium! Hoc tamen non obstante animi pathemata ratione magis quam contrariis affectionibus regere praeslantius esse duco. Hanc autem animae in corpus actionem vi neruorum, qui ad omnes abeunt corporis partes, vasaque etiam circumdant, fieri, nemo hodiernorum est, qui inficias ibit; corporis vero

in animam vis, liquet satis ex sensibus externis eius-
que affectionibus, corpore aegrotante, aegrotat & ani-
ma. Verum enim vero, anima tamen hic non solum
patitur, sed etiam reagentis vicibus fungitur; exagita-
ta enim a molestiis, quas ex corporis morbo contraxit,
quas habet in corpus agendi vires, intendit, vt quae
ipsa inimica ex domicilio suo expellat: exemplo fit
dolor vehemens, quos effectus ad huius causam re-
mouendam, non excitat? Efficit sc. summam inquietu-
dinem, maximum laborem, intolerabilem fere ango-
rem, continuum peruigilium, delirium pessimum, vi-
taeque desperationem. Caueamus autem, ipsi tantam
in omnes morbos adscribere vim, ac STAHLII, viri
caeteroquin omni laude superioris, aesseclae.

§. VI.

Vniuersaliter quoque consentiunt *oeconomiae hu-*
manae systemata. Sic magnus est consensus i. inter
fluida & solida: solidis affectis, vitiari & fluida, &
vitiatis fluidis affici solida, est quod quotidie animad-
uertimus. Ita videmus vasis cuiusdam maioris in cor-
de orificio per polyposum concretum obturato omnes
corporis partes & functiones, vita priuari. Sanguis in
auriculam cordis dextram de quacunque causa conge-
ratur, haecque vehementius expandatur; eius contra-
ctio omni hora decrescet; hinc animi & corporis vis
deficere incipiet, orietur summa anxietas, statusque
morti proximus. Exigua sanguinis pars in tenuissi-
mis manus vel pedis vasis haereat immota; vniuersum
inde

inde corpus aegrotabit, accenditur febris vehementissima cum siti & vigilia. Exerceatur corporis aliqua pars motu, v. g. pulmo vocis clarae exercitio, manus fortiori agitatione, pes diuturniori frictione; quid inde? Sanguis non solum in istis partibus, sed & in toto corpore, celerius mouebitur; vnde calor, & rubor in toto corpore. 2. Inter *fluida & fluida*: Chylus vitiosus non primis tantum viis noxius, sed labem etiam suam in omnes late humores diffundit. Hinc veteres dixerunt: vitia primae coctionis raro in altera & tertia emendari: quin pleraeque humorum cacochymiae suam in chyli vitio agnoscunt originem: sanguine male affecto, male & inde secreti erunt humores. Addemus exemplum: Chylus acidus, ventriculum & intestina irritans, producit ructus acidos, cardialgiam, voracitatem, flatum, tormina, spasmos, motum febrilem: in sanguinem sensim delatus, huius motum supprimit, assimilationem, nutritionem impedit; inde pallet, frigetque totum corpus, solida laxantur, humores secerantur, aciduli nimisque tenues: bilis deprauata fit viridis, viroreque inficit alui foeces. 3. Inter *vasorum & neruorum systemata*: stagnet sanguis in liene aut hepate; non admodum diu durabit, quin omnes fere vniuersi corporis functiones turbentur; quando quidem inde non modo digestio & alui excretio vitiantur; sed & intestina, ventriculus, partes vicinae atque annexae spasmis vexantur, neruorum systema afficitur, oritur malum hypochondriacum. Nerui afficiantur & irritentur; statim pulsus mutatur, vascula mini-

minima constringuntur, liber sanguinis & humorum transfluxus impeditur, inflammationes fiunt, febres accenduntur, haemorrhagiae obueniunt, & omnimodae excretionum suppressiones. Nervus in phthisi nervosa affectis, totum contabescit corpus, appetitus deicitur, concoctio deprauatur, languent vires. 4. Inter *spermatopoeum systema & nervosum* quantus non consensus! Certum ipsum indicant stupendi illi, ex immodica venere oriundi effectus, summa lassitudo, maxima debilitas, immobilitas, incessus delumbis, encephali dolores, convulsiones, sensuum omnium maxime visus, hebetudo, fatuitas, febris lenta & hectica, exsiccatio, macies, tabes dorsalis, moderatus autem veneris usus, quam alacres non reddit homines! Nervorum vicissim in sperma efficaciam monstrant pollutiones frequentes, his debilitatis in hominibus litterarum studio fere immorientibus, iisdemque valde irritabilibus perpetui in venerem proritus.

§. VII.

Vniuersalis & consensus ultimo obseruatur inter *corporis nostri functiones* tum vitales tum animales, & naturales. Cordis motus in syncope languet; protinus respiratio fit anxiosa, suspiciosa, sensus & motus pereunt, secretiones subsistunt, sudor erumpit frigidus, pulsus vix sentitur. In vehementiore veneris usu quicquid est virium facultatumque in toto homine conturbatur; hinc vniuersae oeconomiae humanae fundamenta concutiuntur. Imo ita functiones omnes corpo-

corporis inter sese conspirant, vt vna alteri pro basi fit. Inprimis hanc harmoniam 1. Inter *functiones vitales & animales* admiramur: Circulus enim sanguinis alteratus, alterat & functiones animales: deprauata rursus phantasia omnes totius corporis functiones deprauat, corde quiescente, mox animi sapientia & cogitationes cessant: moderato humorum motu, animi & ingenii vires vigent, eodem turbato vel retardato vel exacerbato, mox & anima vel torpet, vel agilior redditur. Medicamenta, vinum, vel aliud quoduis assumptum, quae sanguini maiorem motum conciliant, ingenii quoque vigorem aliquatenus acuumt, excitant, & vice versa. Quanta vim peruersa phantasia & animi perturbationes in ceteras habeant functiones, cuius obuium est; has enim semper comitantur cordis arteriarumque motus, caloris, diuersarum corporis affectionum, vitium omnium, & quae ab his dependent functionum, tenoris mutatio, omitto muscularis motus in vitales functiones efficaciam. 2. Inter *functiones vitales & naturales*: In circulo sanguinis modico, vigent omnes fere secretiones, eodem celeriori, mox subtiliora secedunt, transpiratio in sudorem mutatur profusum: digestio bona cum optima in sano ceteroquin homine sanguificatione iuncta est, vita debili, debiles & functiones peraguntur naturales: in phthisi actiones vitales debilissimae sunt, sed & naturales ita decrescunt, vt neque digestio neque sanguificatio, neque nutritio neque secretiones amplius rite procedant. Nam haec omnia non solum a sanguinis circulo mediate & immediate de-

B

pen-

pendent; sed etiam vix credibile est, hominem diu vivere posse, omnibus omnino deprauatis actionibus naturalibus, imo in illis ipsis, qui diu inediam perpeffi fuerunt, & in quibus nulla adfuit neque nutritio neque secretio superflui, non penitus actiones naturales cessarunt; nam obesitas imminuta sufficiens est, de nutritione quadam argumentum. Denique finge tibi hominem, in cuius corpore nulla fieret ciborum digestio & assimilatio, nulla secretio nutritio & excretio; nonne huius sanguis putresceret breui? nonne mors adesset? Nam secretionibus vel excretionibus partium inutilium & recrementiarum impeditis, sanguis corrumperetur, ex corrupto sanguine nulli fecerentur humores nutrientes & spiritus animales, & deficientibus his, deficeret & nutritio & vita. 3. Inter *functiones animales & naturales*: gaudium secretiones & excretiones auget: ira in visceribus primae digestionis enormes turbas creat: desiderium & aegritudo languorem & anorexiam inducunt: odium ac lior appetitum prosterunt, somnum arcent, pallorem, maciem, cachexiam inferunt: moeror humores spissat, coctionem, nutritionem peruertit, somnolentiam gignit. Metu perspiratio supprimitur. Quiete musculari secretiones & excretiones impediuntur: ventriculo cibus dispeptis repleto, animus languet: transpirabili repulso, fit anxietas. Denique 4. Inter *secretiones & excretiones*: sudor profusus minuit vrinae copiam, aluumque siccat: diabetes transpirationem minuit. Diarrhoea vel Dysenteria affecti cutim siccam ha-

habent. Fluxus saepe fluxus remedium; sic v. gr. diarrhoeae vrina copiosa, vomitus: secundum HIPPOCRATEM, quae menstruis non purgatur, si sanguinem ex naribus fundit, bono est: haemorrhoidum & feminalis excretionis consensionem arcanam esse, demonstrant HEVRN & WERLHOFIVS. Ex innumeris idem confirmantibus pauca haec adduxisse, sufficiat.

§. VIII.

Presso iam pede ad *peculiarem & magis propriorem* transgredimur *consensum*, quem partes nostri corporis inter se fouent. De hoc ita (In initio lib. de loc. in hom. II. I.) Celebratissimus noster cōvs: "Corporis singulae partes, altera alteri, vbi hinc aut illinc percesserit, morbum facit, venter capiti, caput carnibus & ventri, & reliquae omnes iuxta eandem rationem, &c. Hunc prius exemplis & experientiis comprobare ac confirmare, nostrum erit.

§. IX.

Incipiamus a *cute*: haec, ob summam sensibilitatem, consentit: 1. cum *vniuerso neruorum systemate*, ideoque, in suppressa neruorum actione commode vel litur remediis epidermidem in vesiculas attollentibus, rubefacientibus. 2. Quia non modo externum habitum cingit, verum etiam replicatur per corporis maiores aperturas, vt os & anum in tractum intestinorum intimamque horum tunicam facit; nam villosa intestinorum tunica quoad structuram & vsum cum cute externa multum conuenit; quare hanc tunicam inte-

stinorum villosam ab epidermide reflexa male deduxit
 Cl. MONROO tent. Edimb. T. V. Potius per obserua-
 tiones practicas haec *intestinorum interna tunica* cum
 cute externa exquisitum consensum habet, vt vnus
 spasmus producat spasmum alterius; & ex vna in al-
 teram frequens fiat materiae morbosae reuulsio, vt a
 sudore suppresso, diarrhoea; a diarrhoea suppressa su-
 dor oriatur; vt catharticum fortius assumtum retro-
 pellat variolas, morbillos, petechias: & contra mate-
 ries colicam & choleram & febres tertianas faciens
 saepissime transeat in cutem externam, varia exanthe-
 mata ibi producens. Sic morbi cutis, vt dolores ar-
 tuum, foedae ac pruriginosae eiusdem maculae, alui
 morbis & excretionibus soluuntur: alui affectiones, vt
 diarrhoeae, colicae, & in cutis affectiones migrant, &
 per cutis vias, nempe per diaphorosin, sanantur fre-
 quentissime. Ita in febribus acutis, quas malignum
 parit fermentum, ventriculi & intestinorum vias ob-
 fidens, & vehementes vndique oscillationes excitans,
 aegri inquieti sunt, & loco stare nesciunt, totoque
 pene tempore, quo huiusmodi affectiones durant, in
 variolis ne minima quidem pustula in cute prorumpit,
 nec sudoris gutta promanat in iis, & aluo, ob
 dictam causam, veluti contracta, conuulsaque vniuersum
 cutis systema quoque per occultum consensum
 contrahitur & quandoque conuulsiones oriuntur. Sic
emplastrum de arthanita cuti externae applicatum pur-
 gat (per stimulum continuatum) intestina. Hinc est
 quod multi sibi ventrem quandoque lubricent vsu ta-
 baci,

baci, vel ore, in fumi forma fucti, communicatis nempe oscillationibus ab ore ad intestina. 3. Cutis egregium habet consensum cum *toto systemate arterioso* propter copiosissimas arteriolas & venulas per eam dispersas; quare vniuersus circulus humorum a cute externa quodammodo moderatur, vt frigus in acutis & spasmi varii externi demonstrant, qui cursum sanguinis inaequalem vel inordinatum efficiunt: quare in morbis internis inflammatoriis stimulus in cute externa toties prodest; deriuans materiam inflammatoriam versus peripheriam. Ab vlcerebus crurum antiquis arte consolidatis symptomaticas haemorrhoides, haemoptoen, vterique haemorrhagiam quam plurimi viderunt practici. 4. Cutis consentit cum *oculis*: exanthematibus cutis retropulsis diploplia oriri potest. Sic mulier quaedam cutis exanthemata vnguento quodam sibi retropellebat, vnde statim ipsius oculi ita contorquebantur, vt omnia obiecta gemina, & multiplicata videret. Emplastris vesicatoriis eadem fat cito curabatur: vid. GVERIN, *maladies des yeux* pag. 411. Eandem ob rationem alia foemina in oculorum morbum priori fere aequalem incidebat. Haec sc. per longum tempus capitis doloribus, nec non in labio inferiore exanthematibus laborauerat; quae exanthemata externo quoque remedio retropellebat: inde factum est, vt duobus oculis apertis, spasmodice quodammodo contractis, nil quicquam; vno autem, dextro aut sinistro, clauso, omnia perfecte & accurate videre potuerit. Vaporibus emollientibus, laxantibus, atque

emplastris veficatoriis ceruici impositis, hic morbus, intra trium hebdomadam spatium, tollebatur. 5. Cutis inprimis consensum habet cum *renibus*, propter aliqualem similitudinem illius humoris, qui in renibus vrinam, in cute sudorem facit, quare quae glomeres glandulosos cutis stimulant, plerumque etiam renum excretionem alterant, vt ex cantharidibus constat: quapropter cutis etiam 6. arctum consensum habet cum *omnibus vasis serosis* totius corporis, vt igitur in omni stagnatione feri praeternaturali, morbisque catarrhalibus fere singulis, eiusmodi stimulus in cute externa proficit, ad feri motum versus exteriora deducendum.

§. X.

Capitis, inprimis *cerebri* 1. cum toto corpore consensum quis negabit? Hunc etiam HIPPOCRATES agnouit, cum lib. de gland. IX. apoplexiam definiret: cerebrum conuellit ac trahit totum hominem. Idem docent paralyfes omnis generis ab apoplexia, si quidem non lethalis fuerit ortae peculiare, annotatae a WEPFFERO in hist. & exercit. de apoplexia aliisque, huius autem consensus causam, non est, vt e longinquo quaeramus; cerebrum enim & cerebellum neruos ad omnes omnino corporis partes mittunt. Epilepticos si spectemus, considerantes affectus, causas & partes, a quibus excitantur & fouentur hi morbi; tum quoque modum vt & symptomata, qui epilepsiam committantur, eamque sequuntur, intelligimus. Sane de hoc consensu mirando quam plurima existant testimonia,

na, nosque de certitudine sympathiae cerebri atque
 neruorum cum omnibus ac singulis corporis partibus
 vberime conuincunt. In specie illos vix satis riman-
 dos aut explicandos conuulsiuos motus admirari con-
 uenit, quorum insultus aegris ab aura seu vapore ca-
 lidiore, vel frigidiore & certo corporis membro, de-
 finitaque huius parte, ad cerebrum hac vel illa ratio-
 ne, tardius, vel celerius ascendente, oriri videntur,
 de quibus GALENVS, PLATERVS, ephemeridum aca-
 demiae naturae curiosorum scriptores & alii. Quid?
 A sola commotione corporis & capitis externa in sa-
 no homine confestim acerba symptomata produci pos-
 sunt; cuius rei exemplum nauigandi insueti praebent,
 quos naui maris fluctibus iactata, vel in gyrum cir-
 cumacta, vertigo, nausea, enormis vomitio, cum sum-
 ma anxietate, pallor faciei, virium languor, appetitus
 prostratio satis mire excruciare solent. 2. Capitis cum
 reliquis *visceribus* & *artubus* mutuum conspirationem
 confirmant nobis phrenitides, aliaeque eius affectiones
 cum pectore, pulmonibus, ventriculo, intestinis, he-
 pate, liene, renibus, vtero, &c. in quae critice de-
 cumbunt ac terminantur. Confer. HIPPOCR. V. aphor. 56.
 VI. 21. VII. 5. II. coac. I. de morb. II. 16. & diff.
 I. H. RAHN de mirq inter caput & viscera abdomi-
 nis commercio. Goetting. 1771. 3. Cerebrum consen-
 tit cum *oculo*; si enim in contusionibus cranii, & lae-
 sionibus meningum, 7mo vel 11mo die grauis super-
 uenerit ophthalmia, signum est mortis imminenti-
 4. Cerebrum consentit cum *aure*, docent id mirae otal-
 giae

giae symptomata. vid. SCHARSCHMIDT stud. med. Chirurg. 5. Capitis cum *brachiis* consensum sequens demonstrat historia: Vir iuuenis dolores brachii manusque sentiebat, quos minutissima praecipue commotione & tactu vehementissimos fieri indicabat, quorum tamen causa & origo nullo modo detegenda erat. Tandem vero vulnus in capite, & infra illud fractura cranii animaduertebatur. Caluaria dein modiolis perforata, officulum in profundo durae matris impressum, duraque mater dilacerata, inueniebantur. Hoc officulo, multisque aliis frustulis ossibus extractis, medicamentisque insuper, huic laesioni accommodatis, in usum tractis, dolores brachii plane cessabant, omniaque bonum praedicebant euentum; imo post exfoliationes quasdam variarum lamellarum ossium in vulnere haecenus relictarum, sanatus fuit: licet tamen ex vulnere concludendum esset, globulum, per quem vulnus inflictum, adhuc in cauitate cranii occultum latere. Hancque opinionem veram fuisse, sequuta paralysis oculi dextri atque brachii dextri testata fuit. vid. GOOCK medical. & chirurg. observations. 6. Capite vulneratis aliquando fit abscessus in *hepate* Observationes WOLFF lib. I. obseru. chirurg. VIII. Curiosum etiam est, cerebri & neruorum morbos plerumque per urinam curari, ex ephemerid. N. C. Decad. 3. pag. 204. 7. Caput etiam consentit cum *ventriculo* vt iam vidimus; nam a collectione puris in cauitate capitis, in eius contusionibus & vulneribus, succedunt, vomitus, nausea. Vomitu saepius capitis dolor

lor

lor soluitur, maxime biliosus & hypochondriacus. Hemicrania & clauus quandoque ex vitio primarum viarum oriuntur. Hemicraniae serosae cessanti aliquando succedunt abdominis dolores acerbi; secundum PISONEM. *Labii inferioris tremor* signum prognosticum dat vomitus. 8. Porro caput cum *aluo* & *aluus* cum capite peculiariter consentiunt: *aluo* obstructa, caput repletur, soluta soluitur: pleno capite, *aluus* in officio turbatur: soluto capite, restituitur, & quod replebat caput, vt bene soluatur, & *aluus* solui debet, teste BAGLIV. Hinc purgantia tantopere profunt in capitis morbis: maxime autem haec in *faciei morbis* omnem paginam absoluunt. Ceteroquin etiam guttas rosaceas aliasque morbosas faciei rubedines, irritis aliis, cauterium cruribus affixum sanare perhibet MERCVRIALIS, lib. de decorat. probatque, praeunte HIPPOCRATE. Cel. A. PETIT hominem nouisse, qui, si intra XXIV. horarum spatium clystma sibi iniicere neglexerit, statim colli inflammatione affectum fuisse, refert. Haemorrhoides cruentae nimiae vel anomalae cum cephalaea saepe alternant. 9. In doloribus capitis ab *utero* id potissimum notatu dignum est, quod, vti illi a *stomacho* prouenientes anteriorem illius maxime partem occupant, ita in his ex *utero* ortis occiput magis laboret; vt foeminae hystericae hic dolorem & frigoris sensum patiantur; inde etiam hic affectus hysterici signum praecipue euadit diagnosticum. Notante, post alios, inprimis BAGLIVIO prax. med. lib. I. 10. Caput consentit cum *genitalibus*: ex graui capitis

C

per-

percussione impotentiam ad venerem annotat BAGLIV. Succus semper viui, scroto illitus fistit haemorrhagiam narium. Acetum quoque iisdem aspersum ebrietatem & narium quoque haemorrhagiam minuit vel tollit. Exempla foeminarum ex mensium suppressione coecarum narrat M. E. BLOCH Medicinische Bemerkungen, Berlin 1774. Praegnantia foeminae si morbus accessit comitialis, absoluto partu soluitur. Lingua nigra fere semper post se delirium trahit, teste BAGLIVIO & HIPPOCRATE de affectionibus II. 2. Arcanus est consensus faucium cum genitalibus; testatur lues venerea. II. Pedum lotiones in aqua tepida hora somni optimae sunt in capitis doloribus, grauedine &c. test. BAGLIV. prax. med. & de fibra motrice. Spasmus Cynicus hominem post clauum pedi forte infixum corripuit. Tota vulneris excisa peripheria, nullum sentiit leuamen, donec tandem consumta, lapide infernali, fuit fibra laesa. Luxatio ossium sesamoideorum in pollice pedis spasnum cynicum efficere potest. Journal de medicine chirurgie pharmacie &c. T. XLVIII. Otalgia & vlcera aurium collidunt quandoque cum affectibus arthriticis & rheumaticis; ergo aurium cum artubus magna est consensus. Soluitur cephalalgia aliquando dolore genuum vel alius articuli; quin etiam vlcusculorum vbertate, secundum WEPFERVM.

§. XI.

Pectus consentit, I. cum cute: erysipelas, si intro sponte vergit, pectus grauatur, & spiritum aergerri-

gerrime ducit aeger, quod mali ominis est. Bonum contra ea si ab internis ad externa migrat, soluit tunc asthma aliosque morbos. 2. Cum *auribus*, quod in inflammationibus pulmonum tumores & abscessus ad aures cum bono euentu fiant, docuit HIPPOCRATES prae not. XVIII. 1. 13. 16. Coac. III. 167. vt & II. epidem. V. 23. Omnes pleuriticos sanatos vidit BAGLIVIVS, quibus in interioribus auris dolor, & exinde suppuratio superuenerunt. 3. Cum *naribus*: grauedo catarrhalis fere semper pectoris catarrhum, pectoris catarrhus fere semper dictam grauedinem coniunctam habet. 4. Cum *lingua*: hinc HIPPOCRATES lib. III. de morb. XXI. 25. in omni pleuritide linguam considerare iubet; cum, si tota lingua alba sit & aspera, ambae partes pulmonis sint inflammatae, si media linguae pars laboret, eadem pulmonis pars aegrotet, & sic porro. 5. Cum *collo*: notissima est anginae in pleuritidem, huiusque in peripneumoniam conuersio, cuius saepe meminit COVS, aphor. V. 10. II. morb. XXVII. 15. 17. idem de glandulis XII. 45. dixit; mulieres, mamma ablata, raucescere, & vocem grauem acquirere. Qui pertinaci raucedine laborant, quandoque hectici moriuntur, anno vix elapso, secundum BAGLIV. 6. Cum *hepate*: iecore affecto, dolores ad iugulum e directo fiunt, tussis inanes, spirandique difficultates, imo hydropes, qui a morbofo iecore dependent, vehementissimam sed inanem tussim coniunctam habent; quae in aliis hydropum speciebus vix aut raro apparet. 7. Cum *intestinis*: ver-

mes intestina rodentes, flatus eadem distendentes, pleuridem saepe mentiuntur, anthelminticis carminatiuis sanandam. Cordis palpitatio ab affectione hypochondriaca hystericaque, & ab interceptis haemorrhoidibus, & a vermibus non infrequens est. Haemorrhoidum molimina pectus versus pertinaciter directa asthma humorosum & denique phthisin producent: imo haemorrhoidariae constitutionis homines in febres pectoris inflammatorias proni sunt, & hi sanguinis profuuiis iuuantur. 8. Cum *renibus & genitalibus*: a dolore vehemente testes irritante tussis sicca soluitur: cum testis intumescit a tussi, nos commonet de consensu pectoris & genitalium. Si testis inflammationi tussis superueniat, inflammatio quandoque soluitur, & contra. Tusses molestae, asthmata vel alii pectoris morbi, in morbos scroti & viarum urinae interdum desinunt, morbi scroti & viarum urinae in morbos pectoris simili modo mutantur. Asthmaticis dysuria superueniens bono est; hac cessante, denuo tales fiunt, secundum BAGLIV. Diuretica maxime profunt in morbis pectoris. Asthma cessat, superueniente dysuria, & hac de repente cessante denuo asthma sequitur, atque cum his arthritidis ad inuicem commutatur, obseruante BAGLIVIO. 9. Cum *Vtero*: mammas in grauidate turgescere, a partu crebriori flaccescere obseruauit HIPPOCRATES de nat. pueri XLIII. 16. nec non aphor. V. 37. & II. epidem. I. 42. Abortientium mammas graciles fieri, idem notat: vnde etiam mulieribus vt menses sistat cucurbitam maximam ad mammas affigit.

affligit. aphor. V. 50. II. epidem. VI. 33. conf. SCHENCKIVM & BAGLIV. & ephemerid. N. C. Cordis palpitatio ab interceptis mensibus saepe obseruatur. 10. Denique pectus consentit cum *tibiis*: vlcera antiqua, aliaque tiliarum mala intempestiue aut imprudenter retroacta in perniciosos pectoris morbos desinunt; vti quotidiana constat experientia. Tussis sicca soluitur, si dolor vehemens ad coxas & crura oritur. Pectoris hydrops leuatur pedum tumore: hoc vero euanescente grauatur pectus. Asthmate crebro succrescit arthritis, podagra: & contra, arthritis in asthma desinit. Quibus accedit oedema manus, post haec brachii, signum est impedimenti polypoſi circa cordis ventriculū vel auriculam; aderitque spirandi difficultas, morbo ad interitum properante aegri: secundum BAGLIVIVM. Qui ex polypo cordis moriuntur, hi paulo ante mortem tumore pedum oedematoso vexari incipiunt, mox cachexia, hydrope tandem, vel alterutris manus, brachii quoque maxime laeui. Secundum HOFFMANNVM.

§. XII.

Ventriculum inter & reliquas corporis partes magnus certe est consensus; obseruamus enim quotidie ad ventriculū, tanquam ad centrum aliarum partium, omnium vires duci, & ex illo ad has iterum retrogredi. Ad arduum illud in corpore nostro digestionis opus absoluendum non ventriculū solum, & liquores quosdam dissoluentes, sed omnes totius corporis

ris

ris partes mirabili quodam consensu conferre Cl. T. BORDEU in Diff. med. cui tit. quaestio medica an omnes organicae corporis partes digestioni opitulentur? praefide L. A. LAVIROTTE Parisiis 1752. ventilata comprobatur. Consentit 1. cum cute: videmus exanthemata, quae in cute effloruerant, cuiuscunque etiam fuerint generis, repulsa, non sine ingenti periculo ad ventriculi & intestinorum tunicas migrare, ubi ferales spasmos, tormina, anxietates, constrictiones alui & inflammationes efficiunt: quare etiam omnia, quae spasmus in ventriculo concitant, ut sunt purgantia & animi pathemata in exanthematicis morbis admodum periculosa esse, observantur; quandoquidem constricta ex consensu simul ipsa cute, acris illa exitialis materia ad interna ipsasque nerveas ventriculi & intestinorum membranas reuocatur. Saepius quoque observauimus ab induriorum, praesertim si frigida & humida fuerint, mutatione, in sanis etiam ventribus inflammationes ortas & inquietas noctes redditas fuisse. Quo patet, quam grauem noxam eiusmodi improvidus ausus in morbis, quorum materia per summam cutem expelli debet, producat. Quandocunque dolor ventriculum vel intestina torquet, pori cutis clauduntur, & nihil sudoris effluit, extrema refrigerantur: meatibus vero cutis rursus apertis, certum indicium est, doloris aut alui fluxus adesse finem. Ventriculi ardor & transpirationis negotium, hinc cutis volumen, magnam inuicem habent consensionem. Cardialgiam in bibone chronicam zona ventrali

trali fato quodam solutam vidit KLEINIVS cit. p. 80.
2. Eius cum *vniuerso corporis nostri neruoso systemate* consensum arctissimum docent observationes medico-practicae quam plurimae: ventriculo enim male se habente, & grauius laeso a quacunque etiam causa id fiat, protinus inde vniuersum neruorum systema offenditur; hinc HELMONTIVS sensitivae animae sedem in ventriculum collocavit. Docent idem casus eorum, qui percusso fortius pugno, vel duro alio instrumento exterius cordis scrobiculo, sub quo pylorus reconditur, cito perierunt, inuenta post mortem nulla laesionis mortiferae notae, sed macula tantum ex flavo rubra circa extremitatem diaphragmatis & superius ventriculi orificium. Cardiam (orificium ventriculi sinistrum) ictu laesam, iuueni ac aurigae cuidam mortem violentam intulisse, testatur HELMONTIVS. Idcirco ventriculus valde irritatus mortis repentini causa esse potest; licet quoque alios morti proximos viuificare quasi valet. In aqua enim suffocatorum, per inflationem autem aeris, ac iniectionem aquae in aluum frigidae motus peristaltici exfuscitandi gratia a morte ad vitam reuocatorum, non desunt exempla. His scilicet adminiculis, intestinorum & ventriculi fere extincta irritabilitas magis magisque augetur, & per horum sympathiam vita amissa, motus cessantes, animam quasi effata quodammodo reuocantur. Docent & idem operationes venenorum e vegetabilibus vel mineralibus defumtorum; ex eorum enim assumptione cardialgia, inanis vomendi conatus, singultus, praecor-

cordiorum anxietas, spirandi angustia, constrictio diaphragmatis, linguae ac faucium ariditas, inflammatio, fitis inexhausta, alui suppressio, flatuum retentio, diarrhoea torminosa, perpetuus ad vrinam emittendam stimulus, extremorum refrigeratio, sudor frigidus, facies sic dicta hippocratica, artuum tremor, pulsus intermittens & suppressus, delirium, animi deliquium, epilepsia, conuulsio, inquieta corporis agitatio, quae ordinaria sunt veneni assumti symptomata. vid. WEPFERI libell. de cicuta aquatica. Eandem cum vniuerso systemate neruoso sympathiam confirmant truculenta illa mali hypochondriaci symptomata, quae in ventriculo, spastice contracto, incipiunt. Hic ventriculi & intestinorum cum toto corpore consensus multis etiam aliis exemplis euidentis est. Philosophus cogitare desinit, ex sano insanus, ex animoso timidus, ex hilari fit tardum ingenium, visus, loquela, auditus corrumpuntur, subiecta florida marcescunt, deflorescunt, si nempe ventriculus & intestina maxime laesa sunt. Ecquis omnia adferret testimonia consensus & sympathiam ventriculi cum reliquis corporis partibus probantia. 3. *Caput* cum ventriculo quandam habere connexionem, nausea & vomitus a capitis vulneribus, ictibus, fracturis & commotionibus orti, ostendunt. Est vero hic renixus ex varia corporis dispositione varius. Ventriculo male affecto, flatibus distenso, vertigo: nimis repleto, interdum apoplexia. Porro hunc ventriculi cum capite consensus animi affectus demonstrant, ita enim BAGLIVIVS pag. 565. qui

qui laborant animi pathemate potissimum corripuntur solent morbis ventriculi, ut inter cetera obseruauimus in moerentibus, qui conqueruntur primo de languore ventriculi, mox inappetentia, oris amaritie, siti circa horas matutinas, cruditatibus, flatibus & tensionibus hypochondriorum. Eamque ob rem monet medicos, ut in morbis ab animi affectibus, prae ceteris, ventriculo prospiciant. Ira quoque potissimum operationem suam in ventriculum, duodenum & connexos ductus biliosos exserit; unde frequentissime illi, qui ira excanduerunt, cardialgiam, contractionem circa scrobiculum cordis cum ardore, propensione ad vomitum, oris amaritie, & alui obstipatione experiuntur, atque tunc ex potu frigido ingesto malum hypochondriacum optime ante valentibus inductum, aut ex drastico emetico exhibito ventriculi inflammationem & ex hac mortem obseruauit FRID. HOFFMANNVS vid. Op. om. tom. I. p. 313. Quam graue damnum ex ardenti desiderio ventriculus experiatur, peculiaris ille, heluetis maxime familiaris, affectus, nostalgia dictus, testatur, quo apud externos degentes tam impenso patriae desiderio tenentur, ut si patrios lares non repetant, appetitus prosteratur, digestio laedatur, flatibus & ructus e cruditatibus gignantur, cardialgia accedat, & cum languore ipsum corpus emacietur. Immoderata studia, & nimia per speculationes animi defatigatio, incredibili modo debilitant ventriculum eiusque vim digestiuam eneruant & robur auferunt; unde acidae cruditates gignuntur, quae ad supprimendam

D

dam

dam aluum, ad progignendas flatulentias malumque hypochondriacum primum fere fundamentum ponunt. Ventriculi vicissim cum capite commercium demonstrat etiam vertigo: hanc autem ex ventriculo etiam produci vel ex eo cognoscitur, quod, ieiunos maxime haec affligat, sumpto vero cibo, minuatur, atque postea per ea, quae primam regionem vehementer expurgant & digestionem adiuuant, plane discedat, meminit etiam LOMMIVS lib. II. obs. suffusionis seu cattarrhactae ex stomacho proficiscentis, & asserit talem suffusionem intermittere & remittere, si, curata coctione, prospectum stomacho est, inualescere & reuerti, si cruditate labefactetur. Porro ventriculo bene se habente, totum corpus alacrius est, somnus fit placidus; si vero onustus est alimentis incongruis, praesertim circa noctem sumtis, somnus vel deficit, vel insomniis terrificis interturbatur. Ultimo nihil frequentius est, quam quod ventriculo, vino non adeo bonae notae nimis obruto, postridie atroces capitis dolores oboriantur. Aphoni nonnunquam redduntur, ventriculo ab aliquo humore vel vermibus obsesso ac laeso, quibus aut sponte aut arte exclusis, liberantur, secundum ALPINVM. Hypochondriacis hystericisque auditus vitia sunt frequentia. Cardialgia & ventriculi ardor cum hemicrania, arthritide, nephritide saepe numero alternant. 4. Cum oculis: lipporum oculi digestionis tempore dolent & rubent, & genae in aliis roseae apparent. Quemadmodum venena assumta in reliquis corporis partibus conuulsiones & spasmos concitare;
 sic

sic etiam oculi per illa interdum spastice contrahi
 possunt, ita quidem vt a venenis diplopia oriatur.
 SAVVAGES de foemina asserit, quae propter foliorum
 hioscyami manducationem, omnia obiecta duplicata &
 gemina vidisset, nosologia method. tom. II. p. 193.
 Huc quoque illa diplopie species referri potest, quam
 HENNEMANN a tabaci fumo sucto ortam vidit. Nec
 non diplopia ebriorum, quae post crapulam iterum
 cessat, his adnumeranda est. 5. Ventriculus consentit
 cum *dentibus*, nerui enim stomachici & intestinorum
 ex intercostali & octauo pari coaliti, cum pari quin-
 to, cuius ramus ad maxillas & dentes fertur, com-
 municationem habent: hinc est, quod infantibus ob
 gingiualis carnis ab erupturo dente lincinationem,
 non modo in capite conuulsiones, vigiliae & epilepsiae,
 in pectore asthma, sed & in inferiore ventre tormina
 cum alui vel adstrictione vel nimia eius fluxione con-
 tingant, & quod notabile est, foeces virides & cor-
 rosivae secedant. 6. Cavitatis *oris*, *larynx*, *pharynx*,
sensuum, *odoris*, *visus*, & *auditus organa* vario modo
 affecta & irritata suam vim & efficaciam in ventricu-
 lum & alia viscera abdominalia exserunt. 7. Ventri-
 culi cum *oesophago* societas patet, quod a pluma vel
 digito tantum faucibus intruso, principium oesophagi
 irritante, protinus ventriculus ad vomitum stimuletur,
 & quando in ventriculo acris residet humor, vel
 inflammatio adest, oesophagus cum faucibus moleste
 constringitur, ita vt non raro copiosa aqua in os ef-
 fundatur, quod vnum ex pessimis indiciis est. Infantibus

tibus quorum ventriculus saburra causticae bilis infarctus est, quaedam convulsionis species molesta & fatalis est, dum ii, spasmo gulae affecti, continuo deglutire coguntur, & certum sonum cum quodam singultu edunt, quae symptomata itentidem ab irritatione ventriculi, oesophago, faucibus & diaphragmate in consensum raptis, oriuntur. 8. Ventriculi actio in *pectus* ex respiratione difficiliore sub digestionem & ex *mammis* in lactantibus mutatione cognoscitur. Exquisitam enim ventriculus cum *diaphragmate* & *pulmonibus* fouet communicationem; quid enim familiarius est, quam in infantibus stomacho refrigerato, vel materia acris eius tunicis inhaerente, singultum concitari, qui thoracis est convulsio? quid solemnius est, quam a cruditate ventriculum obsidente, vel sero acris, intra eius membranas detento tussim nasci convulsivam, in infantibus non raro suffocativam, quae pectoralibus & dulcibus assumtis plus acerbatur, acrimoniam vero corrigentibus, emollientibus atque discutientibus nec minus lenioribus laxativis expugnatur. Quid porro crebrius occurrit in praxi quam quod a violenta tussi, vitio haerente in bronchiis, vomitus concitetur? nihil quoque frequentius est, quam quod ab inflatione ventriculi summa fiat spirandi angustia, cum suffocationis periculo, quod symptomata in infantibus, quorum ventriculus lacte corrupto infarctus est, saepius ita sunt comparata, ut leni emetico, vel quae leniter aluum ducit medicina, omne punctum curationis absoluat. Quin in convulsiva
tussi

tussi ex stomacho, tantam pectoris vidi concussionem, vt sternutatio impetuosa & reiterata, cum ingenti sanguinis vel lymphae e naribus profusione, orta fuerit. 9. *Cor* etiam, cuius pulsus in digestionem variant & augentur, cum ventriculo consentit. 10. Et qua ratione oeconomiam ventriculi turbent intestinorum membranae & vasa abdominalia, ex haemorrhoidum & intestinorum incommodis intelligere licet. Cum intestinis enim ventriculum consensum alere, docent sub atrocissimo intestini ilei vel etiam coli dolore vomitus tam vehementes, vt non modo in intestinis contenti humores, sed & ipsa stercora haud raro sursum ferantur. Cardialgia saepius haemorrhoidum fluxu soluitur, & eo intercepto, pluries nascitur. 11. *Viscerum* etiam abdominalium actionem reciprocam ratio & obseruationes docent. *Bilis* ex hepate, digestionis tempore, copiosius in duodenum effunditur. *Ventriculi & duodeni* consensionem cum bilariis ductibus docet quoque ex spasmo ventriculi & duodeni in tertiana febre, a vehementi vomitorio vel purgante, vel veneno assumpto, nec non ex atroci dolore colico, oriundus icterus: vt & ab obstructione aut inflammatione vesicae felleae aut ductuum biliariorum nascitur inanis cardialgia, nausea, vomitus, cibique fastidium. Cuius consensus causa est duplex: *α.* Ductus cholidochus per duodeni membranas fertur. *β.* Dexter nerui intercostalis & paris octaui ramus qui ventriculum adit, ramum quoque ad hepar eiusque biliferos canales mittit. 12. *Splen* an pleno ventriculo

prorsus minorem humorum copiam recipit. Isterici & splenici pariter digestionis tempore suas perferunt molestias. 13. *Pancreas* morbosum (ventriculo repleto in hypochondriacis) dolet. 14. *Renes* calculo affecti, nauseas, vomitus & ventriculi dolores efficiunt. In spasimis flatulentis ventriculi, qui affectione hypochondriaca & hysterica laborantes torquent molesta crispatura, itentidem ad renes pertingit; ita prorsus, vt, eorum tubulis constrictis, vrina alba mingatur quae certum fere paroxysmi hysterici & hypochondriaci imminentis indicium praebet. Cardialgia cum nephritide saepius alternat. Ventriculi ardor frequens symptoma hypochondriacorum nephriticorumque est. In hecticis, & crudis crebro accedit diabetes symptomatica: secundum ETTMÜLLERVM & FORESTVM. 15. *Vterus*, si male dispositus est, in catameniis, fluore albo, grauiditate, ventriculum in consensum trahit, & nauseam, vomitum, peruersamque digestionem producit. A cibis dyspeptis menstrua supprimuntur. Cardialgia non raro mensium fluxu soluitur illoque rursus intercepto, renascitur. 16. *Ipsa viro- rum genitalia* sua habent cum ventriculo commercia; a glandularum enim in pene vellicatione acri, & a testiculorum tumore digestio in variis mutatur. Qui veneri nimis indulgent quandam ventriculi debilitatem experiuntur. 17. *Extremitates* porro nisum suum in ventriculum habent, ructibus enim qui anguntur, aut manu aut pede, quandoque tremunt & circa praecordia fremitum sentiunt. In melancholicis qui-

quibusdam digestionis tempore crura & manus tremunt, stuporeque afficiuntur. Quibus extremitates amputantur in iis saepius doloribus & spasmodicis ventriculus irritatur. Quibus ulcera crurum manantia accedunt cardialgia liberantur.

§. XIII.

Hepar consentit: 1. cum *capite*: Cl. BIANCHI narrat exemplum cholericum, qui fere semper, post iram vehementem, hemicrania vehementissima vexabatur, bilis vomitu cedente. 2. Cum *diaphragmate*, in paraphrenitide. 3. Cum *ventriculo*: scirrhum hepar morbosum vomitum, nauseam, creat. 4. Cum *intestinis*: inde ab ictero interdum colica. 5. Cum *renibus & vesica urinaria*: inde calculosi quandoque fiunt icterici, & contra secundum BAGLIVIVM. 6. Cum *cruribus*: hepatis latentem vomitam intollerabiles cruris aut furae dolores, nullis remediis cedentes attulisse, per sectionem expertus est HOLLERIUS com. 2. ad lib. 2. coac. HIPPOCRATES fol. 348. Idem testantibus IACOTIO in coac. HIPPOCRATES & BAVHINO in obseru. BAGLIV. prax. med. lib. II. cap. 9. §. 12. SCHENCKIO fol. 451. abscessu femoris solum esse scirrhum hepatis constat ex ephemeridibus N. C. decur. 3. a. 2. obs. 56.

§. XIV.

Lien consentit: 1. cum *toto corpore*: confirmat id malum hypochondriacum ex obstructione lienis ortum. 2. Cum *hepate*: obstructo liene, obstruitur & hepar; obstru-

obstructo hepate obstruitur & lien. 3. Cum *ventriculo*: confirmat id vomitus cruentus ex sanguinis in liene congeffione, & per vasa breuia excretionem.

§. XV.

Intestina consentiunt: 1. Cum *vniuerso corpore*, ob mesentericos plexus: docent hoc truculenta illa vniuersi neruosi systematis pathemata, quae a vermibus, teneras tenuium tunicas arrodentibus fuscitantur. Neminem enim, qui leniter in artis exercitio versatus est, fugit, inde pullulare in capite, epilepsiam, deliria, vertiginem, sternutationes, guttam serenam temporariam, aphoniam, surditatem & tinnitum aurium transitorium, in spinali medulla adpectu horribiles motus conuulsiuos & artuum agitationes, in corde & systemate vaforum febres, cordis tremores ac palpitationes; in pectore tusses, dolores qui pleuritidem mentiuntur; in ventriculo inappetentiam, inclinationem ad vomitum, ptyalismum & lymphae ex ore fluxum; in intestinorum volumine atrociam tormina, in vrinariis viis ad vrinam stimulum, in extremis refrigerationes, manuum pedumque contracturas: quae cuncta symptomata primo adpectu admodum funesta, exturbata & specifico anthelmintico, pilulis nempe ex asa foetida, myrrha, croco & mercurio dulci paratis verminosa progenie, protinus sedantur & conquiescunt. Colica sic dicta conuulsua & passio iliaca, quibus intestina ileon & colon vehementi spasmo constringuntur, quot non atrociam & nonnunquam lethifera symptomata indu-

ducunt? Febres, deliria, conuulsiones, inquietudinem, summas anxietates, animi deliquia, artuum contractiones, extremorum frigora, cum sudore frigido, & pulsu duro & contracto, vomitus, alui tantamque constipationem, vt nec clysterem admittat, nec flatum transmittat. Eiusdem indolis sunt acerbissima pathemata colicae metallurgorum. In cholera quoque, quando bilis caustica neruosos intestinorum parietes rodit atque grauius irritat, omne neruorum genus compatitur, ac eadem plane, quam si venenum assumtum fuisset, prodeunt passiones, mortem celeriter arcessentes, quae non aliis, nisi demulcentibus oleosis, lacticiis, aqueis mucilaginosi & antispasmodicis tolluntur. Id quod pariter de dysenteria, a consimili causa prognata, notum est: nec non de vehementium purgantium assumptione. Sic F. HOFFMANNVS a propinata in puluere & pilulis resina ialappae non solum enormes cum acerbis doloribus deiectiones, sed etiam conuulsiones, epilepticas commotiones, quin & paralyfin dextri & sinistri lateris obseruauit. Sympathiam canalis intestinalis & viscerum abdominalium cum omnibus corporis humanae partibus quoque morborum periodicorum proximam & communissimam causam statuit Cl. F. C. MEDICVS in der Geschichte periodischer Kranckheiten. 2. B. 3. Cap. Duo aperuit periodica apoplexia defunctorum corpora mortua, & cerebrum inuenit sanissimum, ventriculum autem & intestina magna bilis copia tincta. Hic apoplexiae causa in primis viis, causae effectus in capite, loco remotissimo,

E

erant,

erant. 2. Arcanus est consensus ab intestinis ad *ambitum corporis*: in colica pertinaci si sudor copiosus & frigidus superueniat, labefactatis & resolutis viribus, breui parestin exspectato: secundum BAGLIVIVM. Colica, diarrhoea & dysenteria in arthritidem mutatur & contra. Multis ante inuasionem paroxyfmi podagrici superueniunt dolores colici, qui euanescent, modo manifestata podagra. Soluitur colica sudore largo, erysipelate, purpura, maculis scorbuticis, furunculis musculorum abdominis, vlceribus crurum manantibus, scabie. A subita vehementeque transpirationis suppressione tympaniten ortam fuisse, meminit Cl. D. BÄVMER 3. In specie cum *capite*: aluus dura solet esse iis, qui nimium facie rubent. Aluus adfricta sanguinem humoresque ad superiora pellit; hinc semper capitis morbos exacerbat; contraria producit aluus lubrica. Aphonia & vox rauca haud raro prodromus conuulsionum epilepticarum in colica esse solent, secundum BAGLIVIVM. Auditum difficilem periodicum ex spasmo imi ventris, fragore quodam in aure eminus percipiendo semper solutam notauit KLEINIVS in interp. clin. p. 35. Colicam spasmodicam vertiginosi affectus frequenter praecedunt, aut sequuntur. Nec raro colica in epilepsiam vel paralyfin desinit: secundum AEGINETAM. 4. Cum *ore & oesophago*: is consensus ex fumi tabaci ore sucti efficacia purgante patet. Patet & ex aphtis in dysenteria saepius obseruatis. Colicam haemorrhoidalem excretionem cruoris grumosi per os naresque solutam notauit KLEINIVS
l. c.

1. c. 5. Cum *ventriculo*: hunc attestantur vomitus ex quam pluribus colicae speciebus. Vix fit diarrhoea, nisi simul compatiatur ventriculus: secundum WEDELIVM. 6. Cum *renibus*: inprimis coli connexio cum renibus efficit, vt fiat colica & vomitus nephriticus, vt etiam vomitus continuus, & dolor in regione renum fixus, praecipuum fit calculi renalis signum. Saepe flatus intestinorum mentiuntur calculum. Magnam intestina inter & renes esse sympthiam, dudum dixit REGA. In diris ventris cruciatibus vrina sistitur. Haemorrhoides, calculus, arthritici affectus, affines sunt passiones atque inter se alternantes. 7. Cum *vtero*: diarrhoea saepe cum euphoria lochiorum, fluoris albi, mensium suppressorum vices supplet. Diarrhoeae abortientium & puerperarum non sunt periculosae, dum lochiorum vices suppleant, vel materiam lochiorum per vicina loca optime minuunt: secundum BAGLIVIVM. 8. Cum *artibus*: inde motus manuum & pedum deprauationes a colica pisonum. A frigore pedum aluus obstinacior soluitur, secundum GALENVM. In vehementibus articulorum doloribus aluus supprimitur.

§. XVI.

Renēs consentiunt: 1. cum *pectore*: diabete laborantes interdum peripneumonia exstinguuntur. 2. Cum *ventriculo*: hinc vomitum illum continuum a renum calculo deriuo. Vomitus iste non a causa in ventriculo haerente oritur, sed ventriculus propter renes in

consensum ex conspiratione neruorum trahitur. Si enim ad neruorum, conspirationem animum dirigamus, plexus illi neruorum, ad ventriculum, oesophagum, mesenterium, renes decurrentes non modo vniuersaliter eandem radicem ex cerebro & medulla oblongata agnoscunt, sed propius adhuc circa dictas partes inter se cohaerent atque conspirant, quemadmodum plexus neruosi abdominis in varias ramificationes sese diuidunt, quarum aliae ad ventriculum, lienem, hepar, aliae ad mesenterium, capsulas atrabilarias, ipsosque renes abeunt; vnde conceptu facillimum est; spastice tracto vno neruorum plexu, alterum quoque in consensum trahi; ideoque motus illos tractorios a renibus ad ventriculum facile diffundi iisque communicari. 3. Cum *colo*: vti dixi & *ceteris intestinis*: hinc, intestinis flatu extensis & spasmo contractis, etiam renalium tubulorum spasmus, vrina tenuis aquosa. Reni calculis affecto, colica nephritica, ac cholera iunguntur. Bonum in lienteria signum est, si vrina larga: secundum HIPPOCRATEM. Diabetes symptomatica frequens est hysterice hypochondriacis, eamque periodicam a saburra coli renem comprimente sinistrum obseruauit HOFFMANNVS. 4. Cum *partibus inferioribus*: laceffit enim & compressis a calculo renum neruis lumbaribus, in consensum trahi crura, vt dolore, & stupore afficiantur, etiam in vulgus notum est.

§. XVII.

Vesica urinaria: in huius calculo adest in *glande penis*

penis dolor pruritus & irritatio continua; hinc eam inter pathognomica & certissima calculi vesicae signa retulerunt auctores. Urinae retentio diuturna saepe creat *testium* retractionem. Ischuriam sequitur coma somnolentum, restituto urinae fluxu, hoc protinus cessat; ergo consentit vesica urinaria cum *capite*. Quidam ob totalem urinae suppressionem in hydropem pectoris incidunt, secundum BAGLIVIVM. Qui incidunt in lethalem urinae suppressionem, corripuntur stupore mentis, tremore, convulsionibus ac rigore vniuersali, febre demum, paralyfi, aliisque neruorum morbis, delirio, apoplexia, veterno profundissimo, hydrope pectoris, secundum BOERHAVIVM.

§. XVIII.

Vterus, vtpote plurimis neruis instructus & exquisitissimo sensu dotatus, consentit 1. cum *cute*: fluorem album chronicum per sudores nocturnos foetidos, largissimos, in foemina obesa perfecte curatum nouit, KLEINIUS cit. p. 112. Fluor albus venereus suppressus infert decubitus vlcerosos scabiososque. 2. Cum *toto corpore*: sic iam HIPPOCRATES sect. III. aph. 44. inquit: profluens alias sanguis ab utero & premens septum transversum suffocationem: in caput irruens, insaniam, epilepsiam, catochos, apoplexias: occupans thoracem, tussiculares effectus: irruens in cor, palpitationes & tremores, nonnunquam syncopes: in neruis denique faciei stuporem, immobilitatem & resolutionem gignit. Nemini sane, paulum saltem in curandis

mulierum affectibus exercitato, ignotum est, quam prava symptomata uteri affectiones concitent: quam stupendas animi aberrationes, deliria, melancholias & furores, tanquam incantamento fascinatis, affectus uteri praeternaturales incutiant: quot etiam morbos aegre curabiles menstruorum deprauatum profluuium, aut ueneris usus diu nimis intermissus valdeque desideratus, inducunt. Ut non immerito DEMOCRITVS dixerit: uterum mulieribus sexcentarum aerumnarum causam existere. Et sapienter HIPPOCRATES (lib. de loc. in hom.) uteri omnium morborum muliebrium sunt causae. Epilepsia, vertigo, coecitas, surditas, aurium tinnitus in grauidis facile recurrere solent; post partum ut plurimum remittunt. 3. Cum oculis: exempla foeminarum ex mensium suppressione coecarum ex BLOCHIO supra iam notavi §. X. Foeminam quamdam quotiescunque grauida esset, totiescunque in vltimis octo gestationis suae diebus coecam factam, post partum vero semper visum perfecte restitutum fuisse, ita quidem ut ne minima debilitas remaneret, D. SCHMUCKER obseruauit. vid. vermischte Schriften 2. Band. Berlin u. Stuttg. 1779. Alia per longum tempus morbida foemina nobilis ex mensium suppressione vehemente narium haemorrhagia vexata, per usum *foteriae egranae* curata fuit. Post animi varios adfectus, ac diuturnos fletus, eadem illa odontalgia tanta ac vehemente correpta fuit, ut tenaces permulti humores ex mala sinistra, dentem inter caninum & molarem profluerent. Hoc in statu oculo sinistro obiecta duplicata conspiciens,

ve-

vesicatoriis curata fuit. Elapsis aliquot hebdomadibus, lumina huius oculi plane quidem amittens, ad tempus tamen restituebatur. vid. ephemerid. N. C. dec. 1. a. 8. obseru. 62. 4. Cum *auribus*: auditum difficile periodicum ex mensibus laboriosis, succedente eorum fluxu, semper iterum depulsam notauit KLEINIUS in interp. clin. p. 35. Nec desunt catus post obauditionem periodicam ex aure sanguinem menstruum ordinatim fluxisse. 5. Cum *ore*: halitus enim foetens menstrua retenta quandoque sequitur. Grauiditatis tanquam criterium mulierculae adferunt odontalgiam, ac ptyalismum. 6. Cum *lingua*: aponia in grauidis post partum cessat: comm. litt. Nor. 7. Cum *pectore*: foemina duobus vltimis suae gestationis mensibus, cubitum vespere iens, frigus quoddam circa cor sentiebat, animi deliquium saepius mentiens, postea tamen illud cessabat. vid. FABER traité d' observations de chirurgie a Avignon 1778. 8. Cum *mammis*: hinc enim mammae foeminis pubescere incipientibus tument & infantibus mensruis increfcunt, grauiditatis vltimis diebus, a mola, & vtero inflato, lacte implentur, lochiis retentis, mammarum dolor & spasmus oriuntur: illis restitutis, hi cessant. Papillarum color in liuidum mutatur a conceptu: ab abortu mammae detumescunt. Glandulae mammarum & vteri magnum habent nexum & cancer in alterutro habitans. 9. Vteri cum *ventriculo*: consensum inprimis demonstrat grauidarum pica, nausea, cardialgia, vomitusque mox post conceptum. In quibusdam etiam symptomata haec per

per totum fere gestationis tempus perdurant. Quae puellae ante pubertatem appetitu inordinato laborant, illae, succedente mensium fluxu, saepius ab illa liberantur, quae vero iam menstruatae, vel anomalum experiuntur menstruorum fluxum, in iis difficilis iste sanatu est. Ex fluore albo suppresso, cardialgia non infrequens est. 10. Cum *intestinis*: inde in parturientibus colici dolores, in colica dolores illorum parturientium aemuli obseruantur. Fluor albus suppressus gignit saepe colicam; colica vicissim sanguinis vel ferri profluuium soluitur. 11. Cum *renibus & vesica*: fluor albus suppressus saepe gignit dysuriam, aliaque renum, imprimis vesicae mala ulcera. 12. Cum *ano*: tenesmus in grauidis ex motu haemorrhoidali vel ex vteri pondere, foetu enixo, cessat. 13. Vteri cum *artibus* nota est sympathia: hystericae enim facile fiunt arthriticae.

§. XIX.

Pedes consentiunt 1. cum *cute*: plantae pedum & manus maximum inter se consensum alunt: si sub sudorum effluuium manus vel pedes nudentur & frigori exponantur; statim minuitur & supprimitur sudor, prouti rarioris aut strictioris texturae fuerit aegrotus; difficile sudantibus, apposito plantis pedum latere calefacto, mirifice sudor promouetur. Quoad prognosticum vero in malis ex pedum frigore & affectionibus formandum, vid. s. MAGNVS (de victu no. 10. 30. 42. & 43.) vbi ait: quibus in febribus perpetuo aluus liquida est, his praecipue pedes calefacies, & ceratis in-

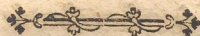

integens & fasciis obuoluens, animum animaduerte, vt ne sint reliquo corpore frigidiores: si vero calidi sunt; nullum adhibe calefactorium, sed conserua, ne perfrigerentur. Et (no. 4. de diebus iudic.) refert peculiarem iecoris morbum, in quo pedes fere semper frigidi sint. Ex vlceribus pedum intempestiue consolidatis plures morbos periculosos ortum traxisse, & plures quoque, vlceribus in illis sponte exortis vel arte factis sanatos esse, ex copiosis medicorum obseruationibus constat. Sic D. SCHAARSCHMIDT epilepticæ ex vlcere pedis sanatæ casum retulit. 2. Cum *capite*: nerui enim, cruralis anterior, ex IV superioribus lumborum paribus oriens, & ischiaticus vel cruralis posterior ex duobus vltimis lumborum & IV ossis sacri maioribus paribus originem sumens, extremitatibus inferioribus neruorum distributiones prospicientes, mutuam inter caput, & pedes consensionem satis testantur. Ex quo iam facile patet, quare digitorum in pedibus immanem dolorem spasmus cynicus quandoque subsequatur, & quare ex pedis pollice epilepsia non raro originem capiat dum spasmus ibi incipiens, successiue ascendit, & primo ad abdomen, postea ad pectus, tandemque ad caput delatus, abdominis tensiones, præcordiorum constrictiones, pectoris oppressiones, aphoniam, denique conuulsiones & epilepsias producit. Sensum quasi venti a pollice ad caput sursum ascendere ac eleuari aegroti se sentire autumant; quæ tamen sensus est fallacia. Ceterum de sympathya pedum cum capite, corde, musculis laryngis, auris, pul-

F

mo-

monibus, intestinis, HILDANVS scitu necessaria vltius declarauit. 3. Cum *intestinis*: insuetis dolores ventris ac diarrhoeas ambulationem super pauimentum frigidum nudis pedibus factam excitare, his autem calefactis iterum illos desinere, vulgo notum est. Dolorem colicum mutari in arthriticum, huncque colica aut diarrhoea superueniente solui, & diarrhoeas diurnas, irritis aliis, dolore arthritico, pedum doloribus promptissime sanari, vidit & annotauit BAGLIVIVS prax. med. lib. I. de colica. Alui profluuium vna cum tussi longo tempore qui detinentur, non liberantur, nisi in pedes dolores vehementes inciderint: secundum HIPPOCRATEM.

§. XX.

Iam causas huius conspirationis quod attinet, sunt hae: *animae cum corporis commercium*, cuius modum legesque adhucdum ignorant philosophorum medicorumque acutissimi. Omnes partes corporis humani quae sunt *eiusdem generis*, habent peculiarem prae reliquis consensum, ita vt si vnus actio mutetur, simul actio omnium aliarum eiusdem generis alteretur; nisi forte singularis aliqua causa eum consensum impediat; regula haec est ex perpetua obseruatione deducta: consentiunt *nerui* omnes cum omnibus *neruis*, *arteriae* cum *arteriis*, *venae* cum *venis*, *glandulae* cum *glandulis*, *musculi* cum *musculis*, *membranae* cum *membranis*, *serosa vasa* cum *serosis*, & sic porro. Ex innumeris exemplis huius regulae pauca adducam.

§. XXI.

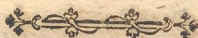
§. XXI.

Vnius nerui ramo puncto, contuelluntur omnes partes quae ab eo neruo habent ramos, quin haud raro totum corpus; omnes enim neruorum furculi, ab eodem ramo enati, retis extensi ad instar se habent, & araneae telam imitantur, vt si vis aliqua vel vni neruulo impressa fuerit, reliqui omnes ob perpetuam connexionem motu suo eandem simul admittunt. Totius inde corporis consensus ex neruis iam dudum WILLISIVS probauit, & inter recentiores multis exemplis confirmauit Cl. R. WHYTT. Hicce consensus est reactio sensorii a sensatione physica praegressa excitata. Fit nempe in sensorio sensus, in mente perceptio. Sic fumus tabaci, etiam non adeo magna quantitate ore haustus, quas non ingentes anxietates cum sudore frigido, faciei pallore, vomitione, nausea, ad animi vero vsque defectionem, in insuetis producit. Sic effluuia stupendae licet sint exiguitatis, quae ex suaueolentis, moscho, zibeto, floribus iasmini &c. exhalant, tanta attamen efficacia pollent, vt foeminas inprimis hystericas quibus maxima neruorum sensibilitas, vehementissime affligant, syncopen inferendo, vsum vitae ad tempus suspendant, corpus humi prosternant, vel graues anxias & suffocatorias pectoris oppressiones & spirandi angustias concitent; quae ad spectu horrenda symptomata, foetido naribus admoto vapore, ex tempore & miraculi instar, fisci possunt, eam videlicet ob rationem, quod exhalationes foetidae contrarium suaueolentis effectum, nempe sedatiuum, in iis exerant:

F 2

etenim

etenim quando vapor, odore per nares suscepus, neruorum ramulos, ex quinta coniugatione prodeuntes, praeter naturam afficit, protinus huius insoliti motus communicatio, mediante pari intercostali & octauo ad fauces, ventriculum, cor & pulmones propagatur; unde horum symptomatum ratio petenda. Sic nerui cutis, materia caustica, vti arsenico, oleo tabaci, succo hellebori albi, vel venenato viperæ, scorpionum, canis rabidi morfu, tacti irritatique, in quas horribiles vniuersum neruorum systema coniecit commotiones; unde acerbissima saepeque lethalia oriuntur symptomata. Febris enim, syncope, sudor frigidus, faciei pallor, vomitus, nausea, flauus faciei color, artuum conuulsio, mentis emotio, alui pertinax constrictio, vrinae suppressio, summa anxietas, inquietudo, spirandi difficultas, non nisi affectus sunt praeter naturam & supra modum generis neruosi excitati. De hac re legatur obseru. 80. cent. 6. Cl. HILDANI, qui refert, virum robustum, qui tumore cancroso laborauit, & cui chirurgus puluerem ex arsenico applicuit, mox in dolorem vehementem, vigiliam, febrem ardentem, & continuum cibi fastidium, ac vomitum incidisse, & tandem delirio & syncope exortis, intra paucos dies mortuum fuisse. Similem neruorum in toto fere corpore consensum docent obseruationes aliae memorabiles eiusdem HILDANI: sic hepate male affecto, etiam patitur pulmo a neruis pari vago ipsis communibus. Sic maxime notabilis inter pylorum & cor consensus. Sic ob communicationem neruorum stomachalium & intestinalium

ffinalium cum pari quinto a ventriculi spafmo validiori, qui est vel a veneno, vel cathartico, vel emetico fortiori dato, facies fit hippocratica, tempora collabuntur, vultus pallefcit, & nafus acuminatur. Nervis etiam gafticis qui cum omnibus corporis partibus nexum habent, magnus ille ventriculi cum vniuerfo corpore confensus debetur. Hinc ventriculus in digeftione omnes vires ad fe deriuare videtur, donec irritatio a cibis ventriculo illata definat, nec motus neruofi diftributioni haec amplius obftet. Habent & animi pathemata, propter neruos, quibus anima in functionibus vtitur, in ventriculum eiusque digeftionem, influxum: exinde enim variorum alimentorum appetitus fuboritur, & ventriculus eodem modo his vel illis alimentis delectatur, vel ab iisdem abhorret, quo oculus ab his vel illis coloribus vel recreatur vel laeditur. Quando ventriculi vacui collapsus aliquatenus inftat, famis fenfatio excitatur, & cum eius tono fatifcente, corporis vires quoque collabuntur. Si fub imperfecta affumtorum digeftione noua alimenta ingeruntur, varia incommoda, dolor capitis & febricula oriuntur.

§. XXII.

Quanta mala medullae fpinalis neruorumque per confenfum laefiones fecum ferant ex fequenti cafu, fecundo calend. iun. anni MDCCLXXIX. contingente, non obfcureft: architecti cuiusdam dorfum affert ferro longo acutoque praeditus ita incidebat, vt dictum ferrum vulnus anguftum integumenta communia, muf-

F 3

culos,

culos, vertebram dorsi tertiam penetrans illi infligeret; ita ut stilus vulnere immissus ultra tres pollices sese demitteret. Statim post acceptam laesionem, nullum ominosum symptomata, nisi femoris & pedis dextri paralysis observabatur. Praescriptis auxiliis chirurgico-pharmaceuticis, decretaque simulac spasmi se manifestarent, vulneris dilatatione, vulneratus sic fati recte se quin membrum paralyticum meliuscule se habere, videbatur; nisi quod alius iusto segnior erat. In ipso vulnere aliqualis suppuratio conspiciebatur. In hoc statu usque ad vesperam quarti ante nonas iunii dies aegrotus manebat, quo rerum facies subito se in pessimam commutabat, horrore febrili, & vehementibus capitis atque extremitatis inferioris dextrae doloribus exorientibus. In ipso vulnere eiusque ambitu nulli quidem spasmi comparebant, sed ex illo magna feri tenuis copia effluebat. Aegrotus maiore sensim anxietate urgebatur, per intervalla delirabat, praeter paucum potum, nihil, & denique ne hunc quidem deglutire potuit, pulsus admodum debilis erat, & tertio ante idus eiusdem mensis fati cedebat. Sub corporis mortui sectione, remotis integumentis & musculis, laesio in latere dextro articulationem vertebrarum dorsi secundae & tertiae, ipsamque medullam spinalem penetrans atque usque ad articulationem vertebrae tertiae & quartae, in sinistro latere, pertingens detegebatur. Vulnus respectu figurae ferro laedenti prorsus simile, nec obstructum erat: theca medullae spinalis membranosa nulla inflammationis signa, sed

con-

conditionem naturalem prae se ferebat; attamen in dextro vertebrae dorfi quartae latere, paucum serum tenue loco errans, illique quod vltimis morbi diebus ex vulnere effluebat, prorsus simile reperiebatur.

§. XXIII.

Rami *vnus arteriae* inflammati excitant coniunctum motum inflammatorium febrilem totius systematis, & crustam sanguinis inflammatoriam vbique generant. Sic quando pulsus vnus arteriae e. gr. in carpo explorauit medicus, certissime, caeteris paribus, tunc ex huius motu concludit ad statum omnium arteriarum totius corporis: inde magnus inter lienem, hepar, ventriculum & intestina consensus. Sic etiam inter mammas, partes genitales, vterum ac vocem est consensus. Sic arteriarum mala cordi communicantur. Sic colo inflammato aut renibus, aegroti vomunt. Sic pleurae inflammatio ad pulmones facile progreditur. Sic mulieres febre praesertim maligna laborantes, eodem tempore vel affectibus hysteris vel inordinato menstruorum fluxu porro affliguntur; nimirum quia in febribus arteriae, sanguinem efferuescentem in vteri substantiam ingerentes, efficiunt, vt eius fibrae, leuissima quaque de causa irritabiles, sese, vt hostem excutiant, valide contrahendo, motus enormes in finitimis partibus concitent, sanguinemque simul expriment.

§. XXIV.

Glandula vna affecta plures eiusdem generis etiam affi-

afficiuntur. Quatuor habemus glandularum genera, v. gr. *simplices*, seu folliculos glandulosos, qualia sunt sebaceae, mucosae &c.; hinc horum excretionem subito suppressam in vnica parte, v. gr. manu aut pede, quando hae partes aeri frigido aut aquae gelidae committuntur, contingit, vt excretio supprimatur in toto habitu externo & inde illarum morbi sequantur. *Compositae*. *Conglobatae*, hae etiam habent consensum cum reliquis sui ordinis, v. g. infans atrophiam consumitur, abdomen tumet: sed an etiam conglobatae mesenterii sint obstructae videmus ex variis glandulis in extremitatum articulis & collo tumefactis vel exulceratis: sic ex his etiam in phthifico concludimus ad phthisin scrophulosam; tussis adest sicca, videmus glandulas colli tumidas; ergo glandulas etiam in pulmonibus tumefactas esse, concludo. In quartana a sero viscido glandulae colli & inguinales tumere solent, ex quibus consimilem aliarum statum auguramur. *Conglomeratae*: ita in febribus os siccum siccitatem plurium corporis partium & harum glandularum obstructionem designat, suamque lympham tunc fundere nesciunt: quam primum vero salua in ore regenerari incipit, etiam lympham ex glandulis iterum effluit.

§. XXV.

Tensio & durities *musculorum* abdominis declarat alios musculos similiter se habere; quare ad hypochondria tensa HIPPOCRATES toties respicere iussit. Sphincteribus cunctis relaxatis concludimus ad plures musculos

108

los relaxatos. Paralyfis, quin & spasmus cynicus labii inferioris per consensum oriri potest ex laesionis platismamoydis. Maxillae inferioris alleuatio interdum impeditur a contusione & paralyfi musculi temporalis vel masseteris. Dolor pubis testiculorumque consensualis a percussione pectoris oriri potest a musculi obliqui externi abdominis prope suam originem contusione; quia iste tendinem suum pubi inserit; tendo hic funiculum spermaticum praemendo, dolore testiculos afficit. Impossibilitas humerum deorsum retrorsumque mouendi a percussione ossis sacri, ani scalptoris laesionem indigitare potest. Colli flexio dolorosa a percussione vertebrae quintae dorsi, laesionem musculi recti colli ex eadem vertebra orientis pro causa interdum agnoscit.

§. XXVI.

Vnius *membranae* spasmus coniunctum habet spasmus membranarum connexarum; ex solis saepe flatibus membranas intestinorum extendentibus, frigoris sensus in cute externa, transpirationis suppressio, vrina pallida, respiratio anhelosa oriuntur; dum febrile frigus ex hac causa vniuersam cutim conuellit; tunc oleum stillatitium caryophyllorum epigastricae regioni illitum, horroris remissionem procurat. Ventriculus sic consentit cum oesophago, atque si aliquando contingat, vt vna talis pars cum reliquis non consentire, suamque mutationem reliquis non communicare videatur; tunc peculiaris quaedam causa subest, quae hanc exceptionem facit, ita v. gr. reliquis glandulis

G

suam

fuam lympham bene fundentibus, vna forsan scirrhusa adest: omnibus musculis spastice tensis, vnus, quia ex singulari causa paralyticus est, istud commercium respuit.

§. XXVII.

Telae cellulosae per totum corpus continuitas: haec tela cellulosa ex cellulis fibrosis constat per patula orificia inter se inuicem conspirantibus, quae non modo inter cutim & musculos, verum etiam in ipsa musculorum interstitia, & inter eorum fasciculos penetrant, omnibus membranis corporis intertextitur, viscera fere singula ambit & in eorum parenchyma penetrat. Haec tunica igitur vna & eadem est per totum corpus dispersa, omniumque corporis partium communicationem facit; quare in statu morbofo per hanc tunicam cellulosam humores facillime ex loco in locum mouentur, igitur supra citatus T. BORDEU in laudata supra dissert. textum hoc cellulare pro systemate, aut organo generali, habet. Ita scimus certissimis obseruationibus, quod serum quandoque in hanc tunicam modo praeternaturali intrat, oedemata faciendo, quin & hydropem anasarca. Saepe subito in alias partes longe remotas, v. gr. ex pedibus in abdomen, pectus, caput, ex his iterum ad pedes vel brachia commigrare, paruoque temporis interuallo varios morbos, pro viscerum & partium differentia, differentes producere: dein eadem celeritate, qua intrauit has nouas sedes iterum derelinquere solet. Similiter pus, ichor, flatus, venenum; in hac tunica,

si

fi haereat, hinc inde facile mouentur, ex ipsis visceribus ad externa defluunt loca, & ab externis in viscera resorbentur; quare per hanc tunicam reuulsio ex internis partibus ad cutim externam possibilis est. Inprimis autem haec tunica arctum cum pulmonibus consensum habet, vt phoenomena asthmatis & hydro-pis docent, & optime exposita sunt a LITTRIO & DUVERNAY in monument. acad. Paris. de hydrope. Consensum etiam viscerum abdominalium cum reliquis partibus, quae corpus nostrum componunt, Cl. ROBERT (recherches sur la nature de l'inoculation de la petit verol. 12. a la Haye 1763.) per telam cellulofam explicare annititur, quae, per totum corpus distributa, vbique inter se communicat.

§. XXVIII.

Vis actiua quae solidis corporis nostri viui, verissime inest, variis insignita fuit nominibus: HIPPOCRATE *ἐνοργμῶν*, GALENO *calor natiuus*, BOERHAAVIO *elasticitas viua*, HALLERO *irritabilitas*, GAUBIO *vis vitalis* dicitur. Vltimum mihi nomen videtur conuenientissimum; vtpote omnem solidi viui vitam, omnem eius actiuitatem & sensibilitatem & irritabilitatem vna comprehendens; est etenim ea insita solidi viui proprietas, qua id irritatum, aut a stimulo quocunque tactum, lacescit, sensibile sese contrahit, crispat, palpitat, alterne agit & remittit. Comprehendit igitur facultatem quasi sentiendi, qua solidum viuum actionem stimuli suo quodammodo percipit, & mouendi,

qua id sese contrahit, vim vi opponit, ac veluti repellit, quod quietis suae statum turbat. Ad vltimam inprimis facultatem attenti fuerunt, qui irritabilitatis vocabulo vsi sunt. Inprimis vim hanc explicauit passim HALLERVS. Diuersa est primo ab *elasticitate physica* vtpote quae 1. debilis a mechanicis legibus pendet: cum contra nostra proprietas ex specialiori animalium physica explicanda, eas causas efficientes arguit, quae in vulgari virium motuumque theoria locum non inueniunt. 2. Physicus ille partium elater post mortem tum in toto corpore tum adhuc in partibus persistit; minime vis nostra; quae cum partis morte perit. 3. Elastica dicitur fibra, quae digitis tracta, cessante vi trahente, se ipsa in priorem restituit statum: vitalis vero, quae ab externo aliquo contractu fit breuior. Diuersa & est vis nostra a *vi nervea* adeoque a sensibilitate; quae a solis neruis dependet, & cuius mens respectu sensuum conscia est. Nam vis nostra α . sine mentis conscientia agit, β . nec obedit voluntati, γ . in partibus de corpore viuo relictis aliquamdiu superest. δ . Praeterea siccatione, congelatione, & in viuo quoque animali, dato opio aliquatenus vel prorsus destrui potest: ergo iure *corpori*, non menti, tribuitur. Cum vero eiusdem actio non adeo in *humoribus* quam in *solidis* sese manifestat; his potius, quam illis, eam insidere creditur. Hanc vero nostram vim per vniuersum corpus viuens diffusam esse, vero consentiens est. Ratio tamen & experimenta docent, eam non aequabiliter in

in singulis partibus vigere; in molli fibra reperitur vegeta; in indurescente imminuitur & sensim euanes-
cit: aliis partibus, veluti vitalibus, inprimis maxi-
ma, acutissima, tenacissima insidet: cordi, intestinis,
ventriculo, diaphragmati, musculis quasi propria est.
Ceteris partibus diuersimode minor inhaeret, tum re-
spectu efficaciae, tum durationis, nonnullis etiam mi-
nima, quae vix aperte se prodit. Maximi ergo &
physiologis & pathologis momenti hoc motus princi-
pium est. Eius causam indolemque hactenus quidem
incognitam dolemus & iterum dolemus: eius effectus
in nobis sanis & aegrotis nullus non videt. Multi-
uariae inde in viuo corpore vires motrices oriuntur,
Motuum vitalium, cordis, vasorum, diaphragmatis,
peristaltici princeps est fundamentum: inde horum
motuum nulla animae conscientia, nullumque animae
in eos imperium. Functiones naturales vitalibus ma-
xima ex parte nituntur; actionibus enim vitae debi-
lissimis, vti in phthisi, naturales tandem ita decre-
scunt, vt neque concoctio, neque chylificatio, neque
nutritio, neque secretiones amplius procedant. Haec
omnia etenim a sanguinis circulo mediate vel imme-
diate dependent. Animalis quoque vis, quae sensus
& motus voluntarios regit, cum vi vitali communi-
cat, & haec vehementer affecta illi pro irritamento
esse potest, & contra: nulla ergo in corpore functio
principii vitalis influxu impune carere potest, vis vi-
talis vbi debilis in toto corpore, ibi sensus hebetes,
motuum animalium torpor, animi affectuum tarditas,

digestio alimenti & assimilatio difficiles, lentae, mae; magnam igitur in toto corpore inter functiones haec vis efficit conpirationem, magnum & inter vias partes, quo sibi mutuas suppetias ferunt, consensum fovet. Parte vna irritata, & altera mouetur, imo turbae inde in vniuersum corpus saepius redundant. Principalis quoque est potentia, qua nititur natura humana conseruatric, destructric, medicatrix. In corpore sano moderate agit, effectusque prodit suo corpori conuenientes, ad ipsius conseruationem vergentes: nutritionis opus ipsi primario debetur. Magis tamen in morbis ipsius effectus obseruare licet. In eam dum agunt stimuli morbos, aliae atque aliae nascuntur affectiones, prouti diuerso eius gradu homo ab homine, pars a parte discrepat. Elucescit inde, cur tam varia priuatarum consensionum differentia inter homines occurrat, aliique prae aliis magis, neque omnes eodem modo, sympathice afficiantur. Incitata praesenti malo & a rebus nociuis irritata, acerrime insurgit, inque enormes, irregulares, beneficentissimos, mireque in salutem vergentes, saepe quoque nocentes, plerumque abripitur impetus, vt mali insultibus sese opponat, corpusque suum defendat. Exemplo sit dolor, huius causa partis affectae vis vitalis partem hanc non solum tremulis fibracionibus concutit; sed & tensiones, spasmos, excitat, humores hic congerit, eorumque affluxum auget, liberum transfluxum impedit, atque frigori, calori, inflammationi, gangraenae, insensibilitati, torpori inducendis aliquatenus cooperatur.

§. XXIX.

§. XXIX.

Partium vicinitas; quando immediate sese fedes morbi contingunt. Vicinitati sympathiam inducendi potestas neutiquam deneganda est; id enim quotidiana commonstrant experimenta; & ipsa rei natura manifestum facit. Adest agens, adest simul quod ab ipso patitur, adest per viciniam virtutis applicatio, nec amplius quicquam requiritur, vt producat effectus, sicut vva ab alia putrescente contacta eandem indolem induit. Hac ratione cum vesica vterus consentit: haec cum intestino recto. Brachium cum manu dolente prompte compatitur. Ossa carni circumpositae vicissim sua mala communicant. Sic ventriculo inflammato vel nimis repleto patitur diaphragma, id est, fiunt singultus. Intestinis male constitutis, patitur hepar, & vice versa. Renibus affectis patitur vesica urinaria. Malum ischiaticum, nephritis & haemorrhoides consentiunt. Lumborum dolor sine causa veniens, haemorrhoides nuntiat vel mensium erupturorum signum est, secundum HIPPOCRATEM.

§. XXX.

Immediata *continuitas*, praesertim fibrarum & tunicarum partium, numero distinctarum. Neutiquam enim dubitandum est, quin corpora communi vinculo continuata, partibus, quibus iunguntur, sua seu bona seu mala facile impertiant. Quid enim prohibet? alteratio in continuum propagata, tantum quo longius ab origine procedit, eo magis sensim minuitur,

tur, sed nunquam fere in totum exstinguitur; donec ad continui extrema perueniat. Maxime hoc manifestum est in fibrosa & membranosa continuitate, qualem in vtero & membranis ligamentisque, quibus connectitur, cernimus. Sicut enim in fibris, ita pariter in membranis tensis, motus ab vno extremo ad alterum facillime decurrit. Minime ita mirandum, si tantus vterum inter & ceteras partes in hypogastrio, inguinibus, & ad inferiorem spinam positas, interueniat consensus, quantum in passionibus hysteriacis, furore vterino, & incipiente catameniorum fluxu, obseruamus.

§. XXXI.

Commune officium: vti inter iecur & vesicam felleis, inter stomachum & intestina, inter renem & renem, oculum & oculum, inter cerebrum, cor, hepar, testes, ventriculum, quorum publica sunt munera, commercium est, ita affectas reliquas partes quae ab istis nutrimentum accipiunt simul affici, rationi consonum est.

§. XXXII.

Usus idem: ita inter renes vretheres & vesicam, inter oesophagum, ventriculum & intestina, inter splenem, mesenterium & hepar, inter testes & vasa seminalia magnus inuenitur consensus.

§. XXXIII.

Fabrica partium eadem vasorumque anastomosis: hanc consensus vteri cum mammis causam putat HAL-

LE-

LERVS: nam & mammae & vterus & ratione vasorum, quibus donantur, & ratione substantiae ambo sunt laxa & squamosa: ergo lactis serosi in grauiditatis vltimis diebus in mammis secretio, partim ex simili fabrica, debilitatoque arteriarum mammariarum ipsarumque elatere, partim ex compressis per vterum expansum arteriis maioribus abdominis, nec non ex arteriarum epigastricarum cum mammariis anastomosi, in grauidis ac puerperis, non aequae in aliis visibili; quae tamen sola huic fini obtinendo haud sufficeret; adeoque sanguine refluyente & versus mammas affluente explicari potest.

§. XXXIV.

Humorum quos partes secernunt, accipiuntue *similitudo*: sic inter cutim & renes, ob vrinae similitudinem cum sudore; quatenus sunt humores serosi excrementitii.

§. XXXV.

Forte & *collocatio declinior* vel e *diametro opposita*. Hanc causam inprimis HIPPOCRATES habet, vocatque *κατὰ ἄνω* vel *ἐνδοωγλάν*; quas voces eius commentatores verterunt per rectitudinem e directo. Hunc consensum in morbis etiam quotidie obseruamus: & de eo optime agit pluribus in locis HIPPOCR. (potissimum VI. epidem. sect. II. fol. 144.) „e directo & la-
„terum & praecordiorum intensiones & splenis ele-
„uationes & e naribus eruptiones & aures e directo,
H „Plu-

„Plurima horum etiam ad oculos. Vterum igitur o-
 „mnia? aut, quae quidem ex infernis sursum e di-
 „recto: qualia sunt, quae iuxta maxillas aut citra ocu-
 „lum aut aurem; quae vero ex supernis deorsum non
 „e directo, aut etiam quae infra hepar sunt a super-
 „nis distributa, velut in testes ac varices? consideran-
 „da sunt haec, quo & vnde, & propter quid: ex-
 „spectari oportet e directo distensionem secundum ven-
 „trem vt plurimum &c., Ibidem vide reliqua HIP-
 POCRATE digna. Idem quoque tractans de partium
 consensibus supra infra, infra supra &c. (praedict. n.
 18. asserit: „Sanguinis eruptiones e naribus vel con-
 „trario malae, veluti si a splene magno ex dextra
 „nari fluit & circa praecordia eodem modo se habet,
 „& cum sudore hoc peius., Et, (in coac. 31. cum
 commentario DVRETI) de pleuritide agens, ait: „Si
 „pulmonicis tota lingua fit alba & aspera &c. ea pul-
 „monis pars aegrotat: ita si dolor ad iuiulum est, si
 „fuerit ad dextrum, dextrum; si ad sinistrum, pulmo-
 „nis superior pars aegrotat. Sic in nephritide calcu-
 „losa, interdum adest haemicrania ea parte capitis
 „quae dolente reni e directo respondet., Stupor
 quoque crurum e directo, retractio testiculi e directo,
 eandem ob causam, fiunt.

§. XXXVI.

Nostra partium conspiratio est *vnus ex praecipuis
 signorum medicorum fontibus*. Medico enim id omne
 signum

signum est, quicquid de statu corporis sensibus obuium aliud quid ignotum, obscurum, & occultum patefacit. Iam autem partes externae, quae cum internis consensum habent, eorumque affectiones medici sensibus patent; ergo ex his ad consentientium internarum latentium similes affectiones satis apte concludit. *pulsus* explorat in arteria carpi, hunc inuenit inaequalem ergo ad omnium arteriarum pulsus inaequalem, cordisque motum & sanguinis circulum, inaequales, concludit. Sanguinis colorem exploraturus adspicit ea loca, quae natura libera posuit, v. gr. labia oris, carunculam in oculis, palpebras; vt hic sanguis se habet ita reliqui in toto corpore conditio est. Seri qualitatem inuestigaturus, animum aduertit ad cutim, eiusque flauum inprimis colorem; hoc nempe bene se habente in externis partibus, omne etiam in toto corpore serum bene se habere, vero proximum est. *Musculorum* statum disquisiturus attendit ad vnum alterumue muscolum, inprimis hypochondriorum. Ex glandularum externarum affectibus idem similem internarum glandularum affectionem colligit: atque ex iisdem, tussis siccae, phthiseos, mali hypochondriaci & atrophiae infantum, ex mesenterii glandulis obstructis oriundae, indolem saepe cognoscit. Nervorum conditionem ex viuido, qui a neruis oritur, oculorum splendore auguratur. Homini in lingua aphthae nascuntur, simul adest surditas, vomitus, dolor in abdomine; facile medicus inde concludet, similes

aphtas ductum eustachianum membranaceum & tractum intestinorum obsidisse. Ex sudore multo, concludimus ad vrinae paucitatem.

§. XXXVII.

Concentus hic partium est *vna etiam ex praecipuis naturae medicatricis, conseruatricis, destruetricis viribus*: non merae nos sumus machinae, non ad omnia externa & interna insensibiles sumus, minime soli patimur sed & reagimus, resistimus quibuscunque morbis, morborumque causis. Intus est quaedam agendi potestas, hanc *naturam* dicimus, quae in actum deducta *vita* audit. Natura haec seu etiam *vita* morbo sese opponit, propriamque salutem propugnat, licet non semper eadem vi: saltem saepissime sanationes producit arti inimitabiles, pulchreque salutiferas medicamentorum vires adiuuant. Hanc qui negligit, eiusque conamina reiicit, nunquam recte cognoscet curabitque morbum. Naturam esse morborum medicatricem, medicumque eius ministrum dudum iam medicorum antiquissimi exclamarunt: acclamat ac hodiernorum echo. Naturae autem huius iuuantis potentiae sunt inprimis anima, vis vitalis & mutua nostrarum partium conspiratio. Hac vltima, corporis partes vnum aliquod constituentes, idque integrum, collocata sua quaque symbola se conseruare nituntur. Hinc quam primum earum alicui noxa imminet, aliae, nec raro omnes, iunctis viribus affectae & laboranti, suc-

fuccurrunt, communem in priuata cuiuscunque, & propriam in sociarum salute propugnantes: dolorem saepe sumimus pro exemplo; ergo & ipsum hic sumam: hic in aliis cum affecta conspirantibus partibus spasmodorum, conuulsionum, imbecillitatis, paralyseos non infrequens causa existit; hic circuitum humorum vniuersum quam saepissime perturbat; hic febres interdum accendit vehementissimas, motus vitales mirum in modum excitat, corpus facit languidissimum, syncopen, mira diraque alia, inducit. His armis armata natura causis morborum non modo resistit, sed cum his etiam congregitur, initoque conflictu, vim vi opponit; quod quum aequabili, qua in sanitate fluunt, actionum tenore & aequilibrio efficere nequeat; in solidorum, fluidorum & motuum, turbis, a morbo excitatis, saepe maiorum turbarum erit auctor. Ergo symptomata alia super alia coaceruantur, quae prudens medicus accurate obseruet, riteque distinguat; ne naturae tribuat morbi, aut vicissim morbo naturae effectus. Sic enim salutaria naturae molimina nunquam non solum turbat, sed & ea semper adiuuabit: quae vero noxia ex hoc fonte oriuntur, vti si vel modum euagentur, vel iusto debiliores sint, vel in partes inconuenientes dirigantur, hi naturae labores; hos circumspicere corriget, torpidos excitabit, errantes in viam reducet. Medicus igitur, quo profundius naturae opera cum HIPPOCRATE, SYDENHAMO, BAGLIVIO aliisque rimatur, eo plures eius lu-

fus, ingentem varietatem & diuinum quasi eorum artificium obseruat. Nunquam vero modum, quo ista operatur, plenarie assequi poterit.

§. XXXVIII.

Maxime autem medico scitu necessarium est, *an aliqua pars per se, an per consensum afficiatur?* nam haec cognitio locum detegit cui sua applicare debet medicamenta, pròdit sc. veram mali sedem. Licet in morbis externis, in sensus cadentibus, respectu illarum sedum & locorum, quibus medicamenta imponenda sint, non tam facile oberrari potest; attamen in alia parte, in qua sedes & causa non existit producuntur effectus. Cum inter se distinctae & remotae partes ob longos neruos ac musculos consensum vel harmoniam habeant; pars tamen quaedam antea illaesa ac sana dolore affici, vel motum suum amittere potest, licet causae sedes in longe alia parte ac loco sit in quo nullum malum, apparet. Ad causas itaque & sedes remotissimas inuestigandas & detegendas medicus, originis, directionis, insertionis, & motuum cuiuscunque musculi, nec non originis ramificationum neruorum &c., exactam habere debet cognitionem. In morbis internis vero maiori adhuc haec cognitio premitur difficultate. Cognoscitur verò id, 1. *Ex peculiari partium natura vel conditione:* natura enim partibus quibusdam talis est, vt ab aliis prius laborantibus suas noxas facile recipiant, easque reliquis

quis impartiantur, veluti caput quod facile a ventriculo, vniuersoque corpore laeditur, & easdem partes prompte offendit. Aliquae vero, ita comparatae sunt vt ab aliis non ita facile afficiuntur; vt ossibus, quae in se ipsis affectum, quo laborant, ferè figunt. Quae nam vero pars sit apta aliis compati, vel reliquis obesse, id ex recensitis consensus causis cognoscitur. Hocce criterium imprimis hypochondriacorum & hysteriarum exemplis patet, quorum neruofum genus a naturali aberrat statu, indeque ii vitiosam eiusmodi consensionem frequentius experiuntur. Adest, e. gr. quaedam pars in quibusdam corporibus, quae prae aliis, morbose consentit, & quae corpore in quacunque regione stimulo irritatione afficitur. Parti illius laxitati vel debilitati vulgo quidem hoc generatim tribuere solent; alia tamen etiam causa ex neruorum hanc partem ingredientium vi sentiente, ad impetum proniori & inde a quavis sensorio inducta mutatione facile excitabili, repetenda erit. Partis sentientis affectio, stimulo etiam sublato, continuari solet. 2. *Ex morbi causis praecedentibus*: hae si euidenter laeserint partem, non quae affecta apparet, sed illam cum qua consensum habet, eam per consensum laborare, probabile est. Ita quis in cervicem grauius cadens digitorum sensum amittere potest. 3. *Euidentes partis alicuius per consensum patientis causae, sunt partes, quae cum his affectis consensum alunt, antea laesae*: nam si ventriculus diu laborauerit & dolere

lere postea caput incipiat; non immerito coniicimus a ventriculo ad caput, transmissam esse doloris causam. 4. Ex *iuuantibus & laedentibus*: ex his enim scimus, si duae simul affectae partes sint, eam primario affici, cui ista adhibentur: eam vero per consensum, quae iuuatur laediturue, adhibitis alteri auxiliis. Ita ventriculo & capite vna laborantibus, si remedia ad stomachum data leuent dolorem aut intendant, ventriculus per se, caput per consensum afficitur. M. HOFFMANNVS epilepsias plurium infantum sanauit vesicatorio abdomini admoto: vid. acta N. C. vol. 3. obs. 84. BARTHOLINVS easdem curauit cauterio actuali parti dolenti applicato vid. hist. anat. cent. I. p. 123. Hisce in casibus igitur epilepsia non fuit capitis, sed abdominis partisue morbus. 5. Ex *effectibus & symptomatibus laesarum partium*: hi, quae pars per se, quae per consensum afficiatur, declarant: vel *tempore*: quia primo morbosa symptomata apparent in illis partibus, quae primario afficiuntur, postea vero in illis, quae prioribus compatiuntur; ita enim a diaphragmatis inflammatione, cum cerebrum trahitur in consensum, respiratio prius difficilima sentitur, antequam delirium superueniat. *Magnitudine*: quia grauiora solent esse symptomata quae partem primario affectam sequuntur, leuiora quando per consensum contingunt: ita capitis dolor, quem causa fecit indigena, multo acerbior est eo, quem ventriculus male affectus excitauit. *Exacerbationis modo*

do quia per consensum laborantium partium affectus ita cum alterius partis affectu cohaerere solent, vt ad eius augmentum quoque incrementa capiant, ad decrementum diminuuntur. Ita videmus capitis dolorem quam peperit febris, euanesce, dum ipsa declinat, & quarundam foeminarum appetitum proster- ni, cum nausea, torminibus ventris, cephalalgia, aliis- que symptomatibus, instante menstruorum fluxu, & iis erumpentibus symptomata illa cessare. Hoc ta- men indicium verum non semper est: cum duarum partium affectarum symptomata simul saepe ingra- uescunt, simul mitescunt; quia ex eodem fonte, vno tempore, in vtrasque influere morbificus humor possit. Ita Agesilai filia, cum coxa doleret, simul etiam suspirio vexabatur, quod, remittente dolore, cessabat, VI. epid. sect. IV. tit. 4. *Continuitate*, quia plerumque continua esse solent symptomata in ea parte, quae non aliunde patitur, sed in se ipsa passionis causam habet. Hac ratione phrenitidem a paraphrenitide distinguimus, quod illa, sc. perpetua sit, haec vero non aequae, sed eo potissimum tempore inuadet, quo accessiones morborum augentur & vigent. Dixi *plerumque* quia hoc fallere non raro potest, & quidem tripliciter: vel quando pars, per cuius consen- sum laborare altera dicitur continenter ex se aliquid noxii emittit, quod alteram efficiat. Ita continuo dolere caput potest, per continuam sanguinis scaturiginem: vel quando ab eadem illa parte eius effluxus

I

pro-

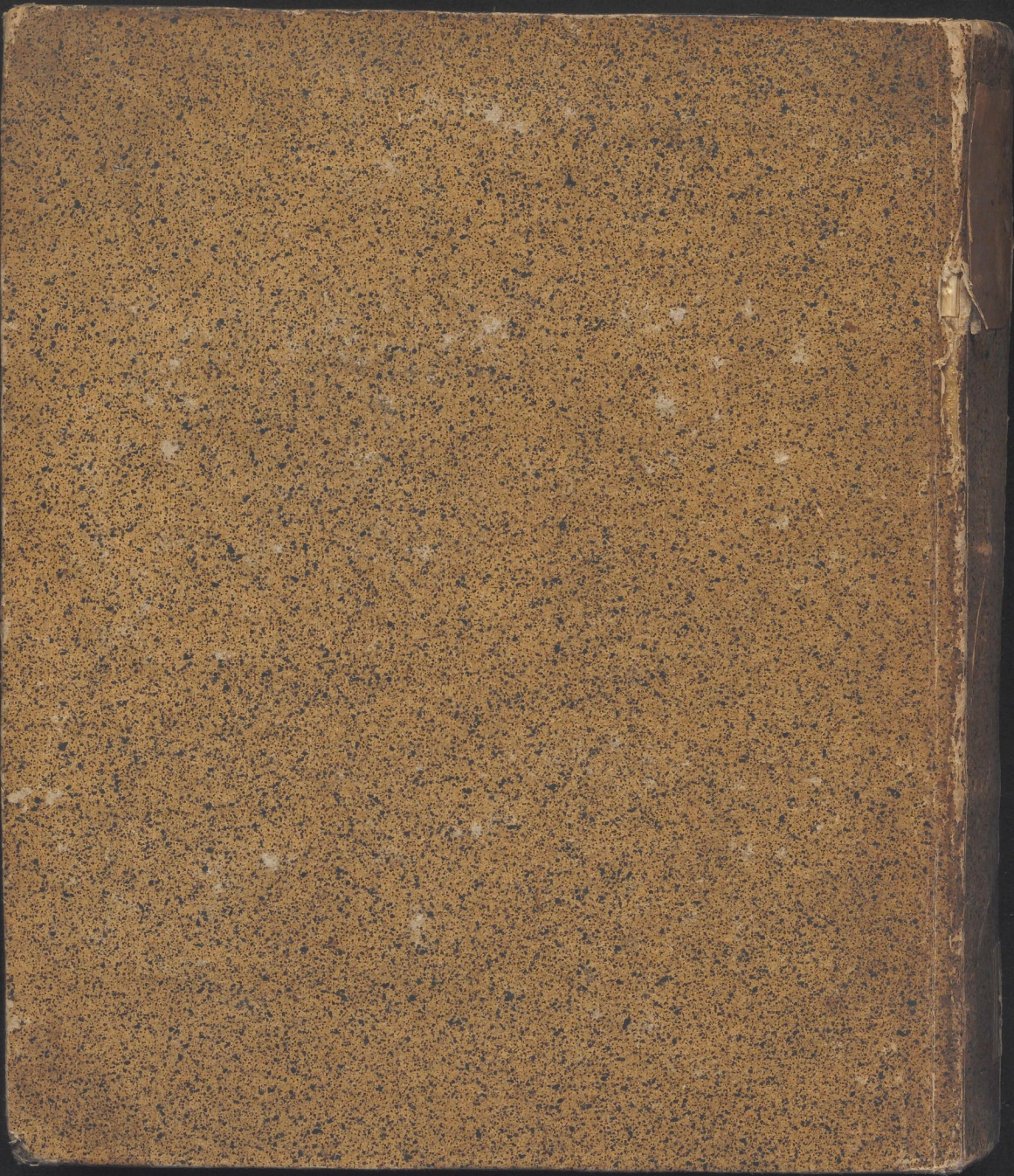
prohibetur, quod ad actionem alterius est necessarium: ita quam diu maior calculus est in rene, quod e directo est crus stupet. VI. epid. sect. I. I. V. propter compressionem nerui, per quem muscoli cruris omnes spiritum accipiunt: vel quando materia morbifica per interualla generatur & discutitur, vel exacerbatur & mitescit. Ita caput aliquando, & si perpetua humiditate propter naturam madeat, non dolet, nisi ab austrinis constitutionibus grauetur. Sic neque renes, saepe calida intemperie laborantes, dolent aut sanguinem transmittunt, nisi multa calefacientia affumantur, aut vehementius lumbi a corporis exercitiis incalescant. Specialissimae partium sympathiae, praesertim *musculosae nervosae*, & ex vtraque mixtae signa, excellentissime tradidit Cl. I. CRAWFORD in observationibus de sympathia partium corporis practicis quae in experimentorum atque observationum medic. edimburgensium vol. V.

pr. II. continentur.

W 18 P. 1. CA

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
CONSENSU
PARTIVM CORPORIS HVMANI

EIVS

CO

GRATIOSO

ALM

GRADVS
LEGITIMVS

DIE

PVBLCIS

BENIAMINVS

GIESSEN

APVD IOANNEM LUDWIGUM

